

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

21841

ÇOCUKLA BİRLİKTE GELİŞEN ÇOK AMAÇLI BEBEK BAKIM MASASI

ÜZERİNE BİR UYGULAMA ÇALIŞMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimar Filiz BAYLAN

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 3 Şubat 1992

Tezin Savunulduğu Tarih : 19 Şubat 1992

Tez Danışmanı : Prof.Dr.Ahmet ALPHAN

Diğer Jüri Üyeleri : Prof.Dr.Mete ÜNÜGÜR

: Prof.Dr.Nigan BAYAZIT

ŞUBAT 1992

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimimin başından itibaren büyük emeği geçen, meslek hayatıma yön veren ve başlangıçtan sonuna kadar çalışmamı yönlendiren, değerli bilgilerinden yararlandığım danışman hocam Sayın Prof.Dr.Ahmet ALPHAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ	v
TABLO LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
ÇOCUK HAKLARI BİLDİRİSİ	vix
BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
BÖLÜM 2. ÇOCUK VE ÇOCUK EKİPMANLARI	2
2.1. Çocuk ve Gelişimi	2
2.1.1. Çocuğun Fiziksel ve Psikomotor Gelişimi	6
2.1.2. Çocuğun Psikolojik Gelişimi	15
2.1.2.1. Çocuğun Psikolojik Gelişiminde Ailenin Önemi	16
2.2. Farklı Gelişim Süreçleri Çerçevesinde Çocuk İçin Kullanılan Ekipmanlar	16
2.2.1. Kullanılan Ekipmanları Tanımı ve Tarihçesi	16
2.2.2. Ekipmanları İçermesi Gereken Özellikler	26
2.2.2.1. Bebek Açısından Ekipmanların İçermesi Gereken Özellikler	26
2.2.2.2. Anne veya Bakıcı Açısından Ekipmanların İçermesi Gereken Özellikler	27
BÖLÜM 3. ÇOCUKLA BİRLİKTE GELİŞEN BEBEK BAKIM MASASI TASARIMI ...	35
3.1. Tasarımın Amacı	35
3.1.1. Çocukla Birlikte Gelişen Bebek Bakım Masasının Fonksiyonel Özellikleri	38
3.1.2. Ekipmanın Boyutsal Özellikleri	40
3.1.3. Ekipmanın Malzeme Özellikleri	42
3.2. Dizayn Çalışmaları	42
3.3. Prototip Çalışmaları	55
BÖLÜM 4. LABORATUAR ÇALIŞMALARI	61
4.1. Laboratuar Çalışmalarının Amacı	61
4.2. Metod	61
4.3. Sonuçların Değerlendirilmesi	68

BÖLÜM 5. SONUÇ	75
KAYNAKLAR	77
ÖZGEÇMİŞ	79

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1.1.1.	Banyo yaptırılan çocuk	5
Şekil 2.1.1.2.	Tırnak kesme şekli	6
Şekil 2.2.1.1.	1775 yılı yapımı bir beşik	19
Şekil 2.2.1.2.	1799-1804 Roma krallarının bronz ve altın işleme beşiği	20
Şekil 2.2.1.3.	Roma kralının beşiği 1811	21
Şekil 2.2.1.4.	1820 doğumlu Bordeaux dükünün beşiği	21
Şekil 2.2.1.5.	Sallanabilir, ayaklı, asılmış beşik 1831	21
Şekil 2.2.1.6.	1840-1860 yapımı beşik	22
Şekil 2.2.1.7.	XIX.yy ikinci yarısından bebek sepeti örneği .	22
Şekil 2.2.1.8.	Taşıma sapı olan sabit başlıklı beşik.....	22
Şekil 2.2.1.9.	Taşıma sapı olan portatif alçak başlıklı beşik.	23
Şekil 2.2.1.10.	Ahşap, tekerlekli beşik..	23
Şekil 2.2.1.11.	Yüksek, sallanabilir, düz beşik	23
Şekil 2.2.1.12.	Sabit, asılmış, sallanabilir beşik	23
Şekil 2.2.1.13.	Sallanabilir, alçak altı yuvarlak beşik	24
Şekil 2.2.1.14.	1957 Martyn Rowland's bebek küveti dizaynı	24
Şekil 2.2.1.15.	Bebek küveti, alt değiştirme tablası	25
Şekil 2.2.1.16.	Çocuk yatağı, alt değiştirme tablası	25
Şekil 2.2.2.2.1.	Çeşitli vücut duruşları için yer ihtiyacı	28
Şekil 2.2.2.2.2.	Kavrama mekanı	29
Şekil 2.2.2.2.3.	Barnes ve Squires'in çalışma alanı önerileri...	29
Şekil 2.2.2.2.4.	Dirseğin altında 3-5 cm kadar aşağıda olan bir çalışma düzleminde yatay çalışma ve kavrama alanı	29
Şekil 2.2.2.2.5.	Dirsek yüksekliğine bağlı, çalışma yükseklik. leri	29
Şekil 2.2.2.2.6.	Açısal hareket yetenekleri	30
Şekil 3.2.1.	Ekipmanın üstten görünüşü	44
Şekil 3.2.2.	Ekipmanın A-A planı 1/10.....	45
Şekil 3.2.3.	Ekipmanın B-B planı 1/10	46
Şekil 3.2.4.	Ekipmanın C-C Planı 1/10	47
Şekil 3.2.5.	Ekipmanın ön görünüşü 1/10	48
Şekil 3.2.6.	Ekipmanın kapaksız ön görünüşü 1/10	49
Şekil 3.2.7.	Ekipmanın yan görünüşü 1/10	50
Şekil 3.2.8.	Ekipmanın kapaksız yan görünüşü 1/10	51
Şekil 3.2.9.	Yatak planı 1/10	52
Şekil 3.2.10.	Yatak görünüşü 1/10	53
Şekil 3.2.11.	Ekipman perspektifi 1/10	54
Şekil 4.3.1.	Öğrenime göre dağılım	70
Şekil 4.3.2.	Mesleklere göre dağılım	70
Şekil 4.3.3.	"Bebeginizi nerede yıkadınız?" sorusuna verilen cevapların grafiksel ifadesi	71

Şekil 4.3.4.	"Çocuklarınızı büyütürken ayrı bir oda var .. mıydı sorusuna verilen cevapların grafiksel ifadesi	71
Şekil 4.3.5.	Bebek bakım masası üzerine sorulan sorulara verilen cevapların grafikse ifadesi	72
Şekil 4.3.6.	Ekipman çekmeceleri üzerine sorulan sorulara verilen cevapların grafiksel ifadesi	72
Şekil 4.3.7.	Ekipmanın içerdiği küçük yatak bölümü üzerine sorulan sorulara verilen cevapların grafiksel ifadesi	73
Şekil 4.3.8.	Ekipmanın içerdiği yıkama bölümü üzerine sorulan sorulara verilen cevapların grafiksel ifadesi	73
Şekil 4.3.9.	"Büyük yatağın yüksekliği sizce uygun mu?" sorusuna verilen cevapların grafiksel ifadesi..	74
Şekil 4.3.10.	"Bebek bakım masasının ne renk olmasının isterdiniz?" sorusuna verilen cevapların grafiksel ifadesi	74
Şekil 4.3.11.	"Uygulama sırasındaki hareketlerinizde zorlan- dınız mı?" sorusuna verilen cevapların grafik- sel ifadesi?"	75
Şekil 4.3.12.	"Bu bebek bakım masası piyasada olsa satın alıp kullanmak ister miydiniz?" sorusuna verilen cevapların grafiksel ifadesi	75

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1.1.1.	0-36 ay çocuğunun hareket gelişimi	9
Tablo 2.1.1.2.	0-6 yaş çocuk psikomotor gelişim analizi	11
Tablo 2.2.2.2.1.	Çeşitli değerler için elde edilen ortalamalar ve standart sapmalar	32
Tablo 3.1.1.	Grandjean'a göre çocuk odasında olması gereken eşyalar ve kapladıkları yerler	36

ÖZET

Gelişen teknoloji ve sanayileşme toplumumuzda, düşünce tarzının değişmesi, kültür düzeyinin yükselmesi, yaşma seviyesinin farklılaşması gibi olumlu gelişmelere neden olmuştur. Gittikçe küçülen aile yapısı nedeniyle de aile içinde çocuğa verilen önem ve sunulan imkanlar da fazlalaşmıştır. Çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişimlerine paralel olarak ihtiyaçları da daha dikkatli incelenmeye başlanmıştır. Dolayısıyla bu ihtiyaçlara cevap verebilen çocuk ekipmanlarının sayısında artış ve farklılaşmalar olmuştur. Ancak piyasada kullanılan ekipmanların içinde çocuğun ve annenin tüm ihtiyaçlarına aynı anda cevap verebilen, çocukla birlikte gelişip büyüyen ve ailelerin ekonomik durumunu zorlamadan alabilecekleri çok fonksiyonel bir ekipman açığı olduğu gözlemlenmiştir.

Bu açığa cevap verebilen bir ekipman tasarımına geçilmeden önce, çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişimleri, bu gelişimler sırasındaki ihtiyaçları, annenin çocuk bakımı sırasındaki ihtiyaçları boyutları gibi birçok konunun incelenmesi gerekmektedir. Tüm bu araştırmaların tasarımıda hedeflenen amaçlara ulaşmak için yardımcı olacağı karardan yola çıkılarak, elde edilen verilerin dikkatlice değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında ekipmanın içermesi gereken özellikleri, yapılacak eylemlerin nerede ve nasıl çözümlenmesi gerektiğine karar verilmektedir.

Tasarımın çizimleri tamamlandıktan sonra uzman yardımı ile hazırlanan anket formalarının doldurtulması ve maket atelyesinde yaptırılan prototipin denetlenmesi ve sonuçların değerlendirilmesine geçilmiştir. Bilgisayar yardımıyla yapılan değerlendirmeler sonucu bu ekipmanın endüstri ürünü tasarımı olabileceğine ve seri üretim sonucu geniş bir kitleye hitap edebileceğine karar verilmiştir.

AN APLICATIONAL STUDY ON A SPREAD AIMED BABY CARE TABLE DEVELOPED ALONG WITH THE BABY

SUMMARY

There are a lot of things hat have chanped from past to present. Developing technology and industrialization cause some essential changes in our society, some pozitive development, such as the change in the way of thinking and the increase of cultural level have been recorder. These changes effect the society's smallest unit, the family, too. In the past, along with parents and children; grandparents, aunts, uncles and sucuh-like relatives shared the some house. However, changing circumstances caused yesterday's family to get smaller retively and formed it into today's seed family. This way, the child that carries on the family's name in the future receives more importance today.

Present day's parents tend to have childern in the quantity that they can train well, educate adequately and take care of economically.

A lot of variety of different aspects have been continuously changing from past to present, as time goes by. Developing technology and highly accelerated industrialization pace have caused essential changes in the society we live in. Some positive and noticeable developments, such as the changes in the ways of thinking, the painst of views and the increase of cultural level have been ucorded in the history. All along with the others elements of human life, these factors affect the society's smallest unit, i.e. the family, as well in the past, along with the parents and the children, grandmother, grandfathers, aunts, uncles, and such-like relatives all lived together and shared the some house. On the contrary, today's world and way of living require different ways to human lives.

Rapidly changing circumstances and a different variety of factors have caused yesterday's large and crowded family to get smaller relatively, to shrink and they formed in into today's seed type family. All through these factor's today's world have caused the child that carries on the family's name in the coming future to receive more importance than yesterday's position.

Our world and present day's circumstances requires parents that tend to have children in the quantity that they can train well, educate adequately and take care of economically and reasonably. Our time's living circumstances too many children are out of question to have for the parents. The parents are trained, conscious and considerate in today's world. This side of them causes the parents to realize the vast variety of opportunities they can furnish their children with. An advantage of fewer children is that their parents can take better and healthier care of them both physiologically and psychologically and most important of all economically.

On the other hand, along with all these thoughts, there exists some difficulties that they will face while they present these possibilities they want to deliver to their children. One of the difficulties is that today's market supplies kid equipment that offers one specific function only. For example, cupboard for storage, bed for sleep, basin for bath, play-park for play, etc... Families may not afford to have all of them. Also, because the child grows quickly, his or her needs tend to differ as time goes by. Therefore, the equipment he or she uses becomes unusable in time and so, many families can stop considering to buy some equipment such as wash basin. Although the family can afford to buy the material, the space that is put aside for the child is so small that they are having difficulty placing all the equipment they buy for the child on there is no place left for the child to play in his or her room while the play is the most important work for the child and resembles the positive psychological development side. A place that he or she can welcome his or her friends into, that he or she can call his own, that he or she can play with his or her friends in helps the child in socialization, the child tries to get into relation with other human beings. Moreover, the needs of the person that looks after the children are as important as the child's requirements. It is possible for the mother or the person that takes care of the child to run into problems. For example, to renew the baby's underwear is a difficulty for the mother if the baby's room can not offer proper equipment for the matter. To clean the baby in the bathroom and taking him or her to the baby room can be a trying experience.

Considering all these, it is noticed that there is a need for baby equipment which takes care of both the baby's and the mother's requirements. Simultaneously and as a whole, which can be afforded by any family easily, which does not require too much space, and which is functional. A design for an equipment that replies these questions has been searched. Before the designing, some pre-search that can help the design are decided to take place.

There are two types of users when kid equipment is taken into consideration. The child and the person that takes care of him or her. (the mother or the baby-sitter).

To reach the goals that are targeted in the design, the users have to be searched carefully first. In the beginning, the child is taken into consideration. All kinds of child development are investigated. A healthy child goes through a physical and a psychomotor development process. After this process is examined, the child's requirements in the phases of the process are defined.

Two important factors, sleep and cleanliness, the effect the physical development of the child are regarded and examined in a detailed way. The child's requirements during the psychomotor development process, that is what kind of capabilities the child can get at a specific age, are searched.

The baby requires care and attention for a long period of time. Before defining the mother's needs, how and what is done during the child's care is examined. For example, how a baby should be cleaned and what must be done while bathing a baby are searched.

The mother needs too many equipments and materials during child care. These equipments can be relatively helping kind of tools as well as main care elements. For example, a bed to make the baby sleep in, a table to renew the under wear and clean the baby on, a basin in, cupboard to put the clothes in.

There are some treatments that are done consequently and frequently. The mother needs to be comfortable physically as well as psychologically. She must not run into trouble and she should not hurry in order to take better care of the baby.

A physically tired and psychologically uneasy and anxious mother will effect her child to react in the same negative way. Therefore, the mood of the mother is reflected into her child.

After the search, child equipment that have been used in history are investigated. However, other than cradle, no kid equipment history can be met.

Parallel to this gathered information the child care table that develops as the baby grows is begun to be designed. The contents of the designed equipment are:

- Underwear renewal department

- Bed departmant
- Stock deparmant
- Bath departmant
- Working departmant

The how's and where4s of these functions in the equipment are decided.

The examination of the dimensions of the equipment revelas that there are no ergonomic search on such matter. Therefore, the dimensions of the equipment realy onthe child's and the mother's antropometric dimensions and the kid equipments that are offered in the market. By designing the equipment in the smallest possiple dimension, the designer seeks to find ways to save space and to leave play room for the child.

While defining the materialistic specitictions of the equipment the factor that is taken into consideration is health-both the baby's and the mother's. It is decided that the selected material should be cleaned easily, should be water and shock-proof, should be hard to break and should not cause accidents if it4s broken. Moreover it must be a light material in order to move easily.

The equipment is designed to be functional at the highest level. It is designed to meet the requirement of the growing child. For example, after the basin-age of the child is past a board that is placed instead of the basin enables the child to draw or paint on it.

After the drawing of the equipments is finished, its prototype is made in the İ.T.Ü. Model Workshop. A specialist's help is received in preparing the inquiry's questions. In order to find out the degree of the design's meeting the targeted guals, labratory work in İ.T.Ü. Architectural Faculty Architectural Departmant Taşkışla Building was started in June 1991. These studies were completed by the help of 38 mothers. The work contained the tries filling the inquiry forms and using the equipment themselves. All negative and positive, verbal or written criticismis are examined carefully.

The results of the laboratory studies are verified by the help of computers. Dara are given in the DBASE computer program, grafical expressions of the outputs are delivered by the LOTUS program.

The negative criticisms are about the equipments being too big, monotonous and possible to get wet. Present opportunities can furnish such a prototype to be produced at the moment. The possibility of the addition of colors and its being more esthetic may requist the presence of these obsession.

All the people who have been contacted with in order to get their opinions about the equipment have started frequently that it is mostly functional, and that it brings too many easy sides with it. At the same time, it is said that it relieves the mother's work weight, it can handle too many things in a limited space, and it widens the pleasure of the baby maintenance function.

As the result of all this work, the information gathered is examined and a general evaluation is done. The success degree of this equipment, as an industrial product, is searched.

Finally , it is decided that the designed equipment can be regarded as an industrial design and it can serve a big users crowd if it is mass-produced.

ÇOCUK HAKLARI BİLDİRİSİ

ÇOCUK, MEVCUT YASALAR ÖNÜNDE ALINACAK BAŞKA YASAL ÖNLEMLERLE BEDEN, DÜŞÜNCE, AHLAK BAKIMINDAN, RUHSAL VE TOPLUMSAL BAKIMINDAN, ÖZGÜR VE SAYGILI BİR ORTAM İÇİNDE ÖZENLE KORUNMALI, ÇEŞİTLİ KOLAYLIKLARDAN VE OLANAKLARDAN YARARLANDIRILMALIDIR.

ÇOCUĞUN DOĞUMUNDAN BAŞLAYARAK BİR AD TAŞIMAYA VE BİR ÜLKENİN UYRUĞUNDA OLMAYA HAKKI VARDIR.

ÇOCUK TOPLUMSAL GÜVENLİKTEN YARARLANMALIDIR. SAĞLIKLI BİR BİÇİMDE BÜYÜYEBİLMELİ VE GELİŞEBİLMELİDİR. ÇOCUĞA VE ANNESİNE ÖZELLİKLE DOĞUM ÖNCESİ VE SONRASINDA UYGUN BİR TIBBİ BAKIM VE TOPLUMSAL GÜVENLİK SAĞLANMALIDIR. ÇOCUK YETERLİ BESLENMELİ, BİR KONUTTA BÜYÜMELİ, TIBBİ BAKIM GÖRMELİDİR.

BEDENSEL, ZİHİNSEL VE TOPLUMSAL BAKIMINDAN YETERLİ OLMAYAN ÇOCUK, DURUMUNUN YA DA KOŞULLARININ GEREKTİRDİĞİ ÖZEL TEDAVİ, BAKIM, EĞİTİMDEN YARARLANMALIDIR.

KİŞİLİĞİNİN UYUM İÇİNDE GELİŞMESİ İÇİN SEVGİ VE ANLAYIŞ GÖRME- LİDİR. ÇOCUK ANA-BABASININ SORUMLULUĞU VE BAKIMI ALTINDA BÜYÜMELİ VE ÖZEL DURUMLAR DIŞINDA, KÜÇÜK YAŞLARDA ANNESİNDEN AYRILMAMALIDIR. TOPLUM VE DEVLET KİMSESİZ ÇOCUKLARA BAKMAKLA YÜKÜMLÜDÜR.

ÇOCUĞUN EĞİTİM GÖRMEYE HAKKI VARDIR VE HİÇ DEĞİLSE İLK ÖĞRETİM ZORUNLU VE ÜCRETSİZ OLMALIDIR. BU EĞİTİM ÇOCUĞUN GENEL KÜLTÜRÜNÜ ARTTIRMASINI EŞİT OLANAKLARDAN YARARLANMASINI, ÖZEL YETİLERİNİ, KİŞİSEL BAKIŞ AÇISINI, AHLAKİ VE SOSYAL AÇIDAN SORUMLULUK DUYGUSUNU GELİŞTİRMESİNİ, TOPLUMA YARARLI BİR BİREY OLMASINI SAĞLAYACAKTIR. KENDİLERİNİ İLGİLENDİREN KONULARDA ÇOCUKLAR YÖNELİMLERİNDEN VE EĞİTİMLERİNDEN SORUMLU OLAN BÜYÜKLER TARAFINDAN YÖNLENDİRİLMELİDİRLER.

ÇOCUK YARDIM GÖRECEK VE KORUNACAK İLK KİŞİLER ARASINDA YER ALMALIDIR.

ÇOCUK UYGUN BİR YAŞA GELMEDİKÇE ÇALIŞTIRILMAMALIDIR. HİÇ BİR NEDENLE SAĞLIĞINA ZARAR VERECEK YA DA BEDENSEL, ZİHİNSEL VE AHLAKSAL GELİŞMESİNİ ENGELLEYECEK BİR UĞRAŞA ZORLANMAMALIDIR. HALKLAR ARASINDA

DOSTLUĞA, EVRENSEL KARDEŐLİĐE, BARIŐA İNANAN BİR ANLAYIŞ VE HOŐGÖRÜYLE
EĞİTİLMELİDİR; GÜCÜNÜ VE AKLINI İNSANLARIN HİZMETİNDE KULLANMAK
ZORUNDA OLDUĞUNU BİLMELİDİR. (1)

BÖLÜM 1, GİRİŞ

Çocukların yetişkinlere oranla, güvenliğin eş anlamlısı sayılabilecek fiziksel yakınlığı daha fazla aradıkları bilinmektedir. Çocuk, şefkati gerçek temas ile alıyor ve annesini vücut sıcaklığı duyumları, saç veya cilt kokusundan tanıyor.

Sanayileşme aile yapısında köklü değişikliklere yol açmış ve ana-baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile tipi giderek yaygınlaşmaya başlamıştır. Sanayileşme, çocuğun sosyalleşme biçiminin de değişmesine neden olmuştur. (2)

Sosyalleşme; en başarılı insan organizmasının çaresizlik ve tam bir bencillikle nitelenen bebeklik çağından, bağımsız bir yaratıcılıkla nitelenen yetişkinlik dönemine geçmesiyle sonuçlanan bir öğrenme ve öğretme işlemidir. Öğrenmenin yanısıra şartlanma, katılma ve alıştırma, sosyalleşmenin gerçekleşmesinde rol oynayan temel öğelerdir. (3)

Bugün birçok ailede çocuğun ihtiyaçlarının dikkate alındığı söylenebilir, ancak özellikle Türkiye'de çocuk aile adının gelecekteki sürdürücüsü olarak düşünülmekte ve araya mesafe koymanın yararlı olacağı sanılmaktadır. Çocuk ihtiyaçlarının, gerektiği gibi gözönüne alınmadığı da çocuk odasında yapılan diğer işlerden anlaşılabılır. (2)

Birçok aile, çocuklarından pek çok şey beklemekte, fakat buna karşılık çocuğa ait özel bir mekan sağlayamamaktadır.

BÖLÜM 2, ÇOCUK VE ÇOCUK EKİPMANLARI

Çocuk ekipmanlarının kullanıcıları çocuklar ve onlara bakan kişilerdir. Çocuğa ait herhangi bir ekipman tasarımını doğru bir şekilde yapabilmek için bu kullanıcıları tanımak gerekmektedir.

Kullanıcılardan biri olan çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişim süreçlerini ve bu süreçlerde etkili olan faktörleri incelemenin yapılacak tasarımda etkisi büyüktür.

Ayrıca araştırılması gereken önemli konulardan biri de tarih içinde ve günümüzde kullanılan çocuk ekipmanlarıdır.

2.1. ÇOCUK VE GELİŞİMİ

Normal bir çocuk belli bir fiziksel ve psikomotor gelişimi gösterir. Bu gelişimlerin ne olduğunu ve çocuğun gelişimini izleyebilmek için gelişim çağlarının ne olduğunu bilmek gerekmektedir. Çocuk sağlığı çocuğun fiziksel ve psikolojik gelişiminde önemli yer tutmaktadır. Ve çocuk sağlığını etkileyen bir takım faktörler vardır. Bunlardan en önemlileri uyku ve temizliktir. Sağlıklı bir çocuk için uykunun önemini, uyku ortamının nasıl olması gerektiğini ve temizliğin önemini, çocuğun genel ve bölgesel temizliğinin nasıl yapılması gerektiğini bilmek gerekmektedir.

A - GELİŞİM ÇAĞLARI:

Çocuklar büyüme ve gelişme alanında büyük özellikler gösterirler. Bu özellikler her çocukta ayrı ayrı olmakla birlikte aynı çağlarda olan çocuklarda aynı gelişim özelliklerini gösterebilirler. (Diş çıkarma, yürüme gibi.)

Çocukların büyüme ve gelişmelerini izleyebilmek için gelişim çağlarını tanımak gerekir. Buna göre gelişim çağları aşağıdaki gibi sınıflandırılırlar;

a - Süt Çağı (0-2 yaş);

Bu çağda bebek çevresini tanır. Emekler ve yürümeye ilk adımını atar.

b - Oyun Çağı (2-6 yaş);

Bu çağda çocuk yürür, her türlü ihtiyacının belirtebilir.

c - Okul Çağı (6-12 yaş);

Bu çağ ilköğretim çağı olup, ergenlik çağına kadar sürer.

d - Ergenlik Çağı (12-17 yaş);

Ergenlik dönemi, biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşmanın yer aldığı, çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemidir. (4)

B - ÇOCUK SAĞLIĞI:

Sağlık; bir insanın beden ve ruhsal durumunda hiç bir aksaklığın olmaması, tam anlamıyla çalışma gücüne sahip olması ve kendisini çok iyi hissetmesi haline denir. (Bu WHO Dünya Sağlık Örgütünün tanımıdır.) (4)

a - Çocuk Sağlığının Önemi;

Çocuğun beden ve ruhen sağlıklı büyüüp gelişmesi toplumun geleceği bakımından büyük önem taşımaktadır. (4)

b - Büyümeyi Etkileyen Faktörler;

1 - Kalıtım

Her çocuk, anne ve babadan genetik olarak edindiği bedensel özelliklerle doğar.

2 - Çevre

Bedensel özellikler ve büyüme her ne kadar kalıtım yoluyla

belirlenirse de çevre bunlar üzerinde kuvvetli etkilerde bulunabilir. Belli başlı çevre etmenleri arasında beslenme, yorgunluk, hastalık ve kazalar, mevsimler, yaşama koşulları ve psikolojik durumlar belirtilebilir. (5)

C - UYKU VE ÇOCUK SAĞLIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİLER!

Yeterli uyku, çocuğun sağlıklı büyüüp gelişmesi için gereklidir. Altı temizlenmiş ve beslenmesi yapılmış olan çocuk rahat ve normal uyur. (4)

a - Uyku Ortamı İle İlgili Öneriler

Çocuğun yatacağı oda mümkün olduğu kadar gürültüden uzak, iyi havalandırılmış, serin, loş, dikkatini dağıtmayacak düzende olmalıdır.

Çocuğun yatağı ne fazla yumuşak, ne fazla sert, ancak kemiklerinin düzgün ve sağlıklı gelişmesi için mümkün olduğu kadar şekli bozulmayan ortası çukurlaşmayan nitelikte olmalı, yastık yassı ve yumuşak olmalıdır. Çarşaflar gergin duracak biçimde serilmeli, çocuk hareketli uyuyorsa buruşup, ayaklarına dolaşıp onu rahatsız etmemelidir. (6)

D - TEMİZLİK

Temizlik genel ve bölgesel olarak iki grupta incelenir.

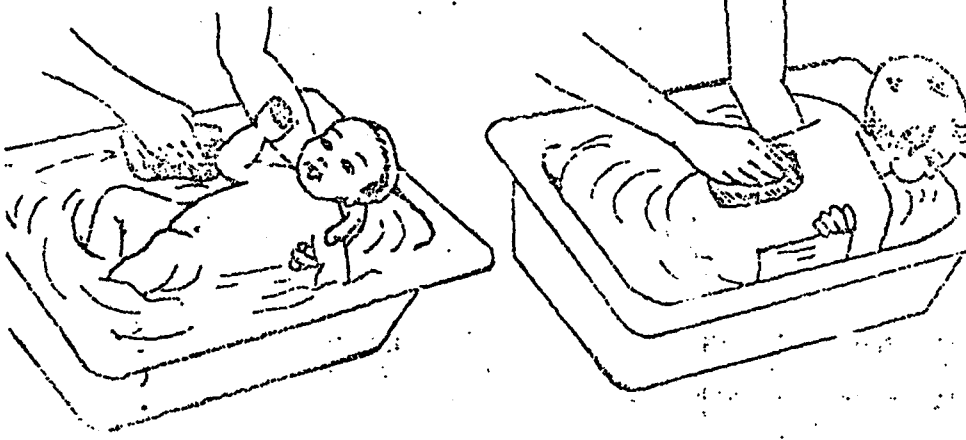
a - Genel Temizlik

Yeni doğan bebek her gün veya gün aşırı banyo yapabilir. İlk haftalarda 3-5 dakika olan banyo süresi daha sonra 10 dakikaya çıkarılabilir. Banyo suyunun sıcaklığı, oda sıcaklığından daha fazla olmalıdır. (Oda sıcaklığı 23-25 derece ise, su sıcaklığı 36-38 derece olmalıdır). Su annenin dirseğini yakmayacak ısıda olmalıdır.

Banyo yapılmadan önce, temizlik malzemeleri (su, sabun, küvet veya leğen, pudra, temiz çamaşırlar) hazır bulundurulmalıdır. Tüm hazırlıklardan sonra çocuk soyulur. Banyo yaptıran kişi çocuğu ensesinin altından başını destekleyerek sol kolu ile tutar. Boşta kalan sağ eliyle de bacaklarının hareketini önler. Yardımcı olan diğer kişi de önce baş, boyun, göğüs, kol ve bacaklarını, daha sonra üreme organlarını hırpalamadan yıkar. Son olarak yüz yıkanır.

Bu arada çocuğun gözüne sabun, kulağına da su kaçmamasına özen gösterilir.

Anne çocuğunu yalnız olarak yıkayacaksa sol eliyle çocuğunu aşağıdaki gibi tutup sağ eliyle de yıkama işlemini sürdürür.

Şekil 2.1.1.1. Banyo yaptırılan çocuk

b - Bölgesel Temizlik :

Bayno yapılmadığı zamanlar hemen her gün çocuğun temizliği yapılmalıdır.

1 - El ve yüz temizliği;

Her sabah çocuğun elleri ve yüzü, temiz sabunlu su ile silinir. Daha sonra ıslak bir bez ile silinir.

2 - Göz temizliği;

Çocuğun gözlerinde çapak olduğu zaman temiz yumuşak bir bez veya pamuk ile silinir.

3 - Kulak temizliği;

Kulakların dış kısımları yumuşak nemli bir bez ile silinir.

4 - Burun temizliği;

Sertleşmiş olan sümkük krem sürülerek yumuşatılır, bir tülbent veya temiz bir mendille alınarak çocuğun rahat nefes alması sağlanır.

5 - Ağız temizliği;

Meme ve mama saatlerinden sonra çocuğun ağızına bir miktar su verilerek, süt veya mama artıklarının ağızda kalmaması sağlanmış olur.

6 - Saç temizliği;

Bebenin saçları her gün su veya sulandırılmış limon kolonyası ile yumuşak fırça ile taranmalıdır.

7 - Tırnak temizliği;

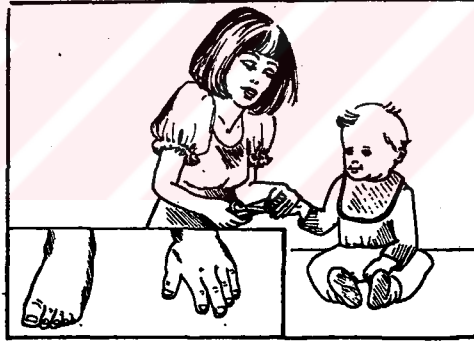
El ve ayak parmaklarındaki tırnaklarını da düz kesmeye dikkat etmelidir.

8 - Bacak ve üreme organlarının temizliği;

Çocuğun bacak ve üreme organları her altını kirlettikten sonra ılık su ile temizlenmelidir.

9 - Ayakların temizliği;

Çocuğun ayakları sık sık yıkanmalı veya silinmelidir. (4)

Şekil 2.1.1.2. Tırnak kesim şekli

2.1.1. Çocuğun fiziksel ve psikomotor gelişimi

Sağlıklı bir çocuk için çocuğun fiziksel gelişimi kadar psikomotor gelişimi de önem taşımaktadır. Bu gelişimler normal seyrin de giderken bile etkili olan birçok faktör vardır. Bu faktörlerin neler olduğunu ve önemini bilmek gerekmektedir.

A - 0 - 12 YAŞ ÇOCUKLARINDA FİZİKSEL GELİŞİM:

Çocuğun fiziksel gelişimi; boy ve kilo artışı ile birlikte, organlarının da büyüyüp gelişmesi, olgunlaşması demektir.

Çocuğun fiziksel gelişimini; kalıtım (anne-babadan geçen özellikler), çevre (barınak, beslenme, hastalıklar, mevsimler gibi), psikolojik (sevgi ve güven içinde bulunma) faktörler etkiler.

a - Boy ve kilo gelişimi

Yeni doğan bebeğin boyu ortalama 49-50 cm, kilosuna ise 3-3.5 kilodur.

Çocuk 1 yaşında 10-10.5 kg ağırlığında ve 70-75 cm boyunda olur.

Ortalama olarak oyun çağında 5-6 cm uzar, 1.5-2 kg artar.

Çocuğun ağırlığını bulmak için en kolay formül; çocuğun yaşını/2 katına 8 sayısının ilave edilmesidir.

Çocuğun boyunu bulmak için de en kolay formül; yaşın 5 rakamı ile çarpılıp, 80 sayısının eklenmesidir.

Çocuk 6 ile 12 yaş arasında yılda ortalama 3-3.5 kg artar, 6 cm de uzar.

b - Kemik ve kas gelişimi

Yeni doğan çocukta kemikler kıkırdak halinde kısa ve adaleleri yetişkinlere göre azdır. Zamanla kıkırdak dokusu sertleşerek kemikler uzunluğuna, enine ve yüksekliğine büyürler.

1 - Baş çevresi gelişimi:

Doğumdan sonra 34-35 cm olan baş çevresi, birinci yılda 12 cm, ikinci yılda da 2 cm artar. 3-12 yaşları arasında baş çevresi yaklaşık 3-4 cm kadar artar ve yetişkin insan başına yaklaşır.

2 - Göğüs çevresi gelişimi:

Doğumdan sonra 32 cm olan göğüs çevresi 2 ay içerisinde oldukça hızlı artar. 2 aydan sonra her ay ortalama 1 cm gelişme gösterir. 10-12 yaşları arasında doğum ölçüsünün 2-2.5 mislini bulur.

c - Organların gelişimi

1 - İç organları gelişimi

Çocukta vücut gelişimine uygun olarak iç organlar da gelişip büyürler ve yetişkinlerdeki duruma yaklaşırlar.

2 - Duyu organları

Dış dünyanın uyarılarını duyma yeteneğini sağlayan organlardır.

Görme duyusu doğumdan sonra mevcuttur. Ancak görme zayıftır, daha sonra kuvvetlenir.

İşitme duyusu yeni doğanda mevcuttur fakat ağır işitir, 2 aylıktan sonra esas işitme olur.

Tatma 2. ve 3. aylarda gelişir. Oyun çağındaki çocuk tatları birbirinden ayırır.

Koku alma duyusu doğumda mevcuttur, zamanla gelişir.

Dokunma duyusu yeni doğan çocukta mevcuttur. Dokunma duyusuna karşı süt çocukları daha duyarlıdır. (4)

B - 0 - 6 YAŞ ÇOCUKLARINDA PSİKO-MOTOR GELİŞİM:

Psiko-motor gelişim, çocuğun beden gelişimi ile paralel giden hareket ve becerilerinin gelişimidir.

a - 0-6 Yaş çocuklarında psiko-motor gelişim özellikleri:

Yeni doğan çocuk bir yerden diğer bir yere hareket edemez. Zamanını yüzüstü veya sırtüstü yatarak geçirir. Bu dönemde kol ve bacaklarını hareket ettirir. 3. ayda başını tutabilir. 5. ayda yattığı yerden dönebilir. 6 aylık olduğunda da destekle oturabilir.

8-10. aylarda; emekler, tutunarak ayağa kalkabilir ve yürüyebilir.

2. ve 3. yaşlarda; basit el becerileri gelişir.

4. 5. ve 6. yaşlarda; korkusuzca koşar, oynar, rahatlıkla soyunup giyinebilir. (4)

Çizelge 1'de 0-36 ay çocuğunun hareket gelişimi gösterilmiştir. (7)

TABLO 2.1.1.1 0-36 AY ÇOCUĞUNUN HAREKET GELİŞİMİ

Yaş, Ağırlık ve Boy	Hareket gelişimi
Doğumu takiben 3-3.5 kg 49-50 cm.	Sağına soluna hareket eder. Ayağını iter, çeker, başını döndürür, kollarını sallar.
1 aylık 4.5-5 kg. 52 cm.	Midesinin üstüne yatarken çenesini kaldırır. Destek olunmadığı zaman başı düşer.
2 aylık	Mide üstüne yatarken göğsünü kaldırır. Tutulduğu zaman başını dik tutar.
3 aylık	Tutulduğu zaman adım atar. Başını dik tutar ve devam eder. Sağdan sola döner. Objelere ulaşır fakat yakalayamaz. Avucu genellikle açıktır.
4 aylık	Destekle oturur. El açık veya kapalıdır. Bir noktaya bakar. Eline tutturulan objeyi sallar.
5 aylık	Başkasının kucağına oturur. Kendini arkaya öne ittirir. Baş parmağını kullanmadan objeleri yakalar.
6 aylık 7-8 kg. 63 cm.	Yüksek sandelyede oturur. Yalnız oturduğu zaman destek için elini kullanır. Sallanan objeleri yakalar. Objeyi bir elinden diğerine geçirir.
7 aylık	Desteksiz oturabilir. Sürünmeye teşebbüs eder. Sırt üstü yatarken midesinin üstüne yuvarlanır.
8 aylık	Yardımla ayakta durur. Ayaklarını, kollarını ve gövdesini kullanarak sürünür. Yakalama da baş parmağını kullanır. Bütün parmaklarını kullanarak objeleri yakalar.

9 aylık	Mobilyalardan tutunarak ayakta durur.
10 aylık	Kolayca oturur. Ayaga kalkmak için kendini çeker. Sadece kol ve bacaklarının üstünde emekler.
11 aylık	El ve ayaklarının üstünde emekler, yardımla yürüyebilir.
12 aylık 9-10 kg. 75 cm.	Kendi kendine oturabilir. Yardımsız bir iki adım yürüyebilir. Topu tutar ve bırakır.
13 aylık	Sürünerek merdivenleri çıkmaya çalışır.
14 aylık	Kendi kendine ayakta durur.
15 aylık	Kendi kendine yürür.
18 aylık 11-12 kg. 80 cm.	Kabaca koşar ve düşer. Oyuncakları iter, çeker. Kaşığı doldurur fakat ağzına götürürken döker.
24 aylık 13.5 kg. 84-85 kg.	Yavaşça yürür. Ayrık bacaklarla koşar. Yalnız, merdiven iner, çıkar atlar. Üç bloğu üst üste koyar. Kitabın sayfalarını çevirir.
30 aylık 15 kg. 90 cm.	Tek ayak üstünde durabilir. Ayak parmaklarının üstünde yürür. Sandalyeden atlar.
36 aylık 16 kg. 95 cm.	Üç tekerlekli bisikleti kullanır. Ayak parmağının ucuna basarak yürür. Yavaşça koşar, birer basamaklı merdivenleri iner çıkar. İliklerini açar ve kapar.

İlk 3 yılda çocuğun fiziksel ve motor gelişimi düzenli bir görüntü takip eder. Tabloda gösterilen bu aylar yaklaşık, boy ve ağırlıklar ise ortalama olmalıdır. Çocuk daha hızlı ya da daha yavaş gelişebilir. Yine de normaldir.

Aşağıda ise 0-6 yaş arasında çocuğun psikomotor gelişim çizelgesi verilmiştir. (8)

TABLO 2.1.1.2 0-6 YAŞ ÇOCUK PSİKOMOTOR GELİŞİM ANALİZİ

DOĞUŞTAN 3 AYA KADAR ÇOCUK	GÖZLEMLER
Zamanını çoğunu uykuyla geçirir. Başını kaldırmayı ve daha sonra havada tutmayı öğrenir. Gözleriyle hareket eden bir nesneyi izlemeyi, bir yüze bakmayı ve gülümseme ile tepki göstermeyi öğrenir. Çevresindeki dünyayı görsel olarak keşfeder. Sese ve gürültüye tepki gösterir. Annesini tanır (görsel olarak ama özellikle koku duyumu ve duyma ve belki de tanımlaması güç diğer algılamalarla) Tutma (kavrama) gibi asal reflekslerini uyarlar ve eline yerleştirilen bir nesneyi tutar. Kendiliğinden ve sorumlulukla sesler çıkarır.	Yeni doğan bir bebek genellikle hiçbir şey görmeyen ve tanımayan bitkisel bir varlık olarak görülür. Bu doğru değildir. Yeni doğan bir bebek çevresinde olanlarla iletişim kurar, annesinin ruhsal durumuna (sakin, heyecanlı gibi) tepki gösterir. Sinirli bir annenin çocuğu üç aylıktan sonra, acı duyma ağlaması gibi ağlamalarla kaygısının dile getirir.
3 AYDAN 6 AYA KADAR ÇOCUK	GÖZLEMLER
Başını dik tutabilir ve destekle kısa bir süre oturabilir. Amaçlı bir şekilde erişebileceği uzaklıktaki nesneyi tutmaya çabalar ve kendisine sunulan bir nesneye elini uzatır. Nesneleri ağızına götürür. Görsel alanını genişletmeye çabalar. Örneğin, yüzüstü yatıyorsa kollarına dayanarak, sırtüstü yatıyorsa baş ve omuzlarını kaldırarak. İçten güler ve yetişkinin oyunlarına tepki olarak sevinç çığlıkları atar. Kaybolan bir oyuncuğu aramaya başlar.	Bu yaşta çocuk nesneleri baş ve işaret parmakları ile değil avuç ve başparmak dışında kalan parmakları ile tutar. Ağız bebek için nesneleri tanıma önemli bir araçtır.

6 AYDAN 9 AYA KADAR ÇOCUK	GÖZLEMLER
Kısa bir süre kendi başına (desteksiz) oturabilir. Sırtüstü yatarken dönüp yüzüstü yatabilir. Bir nesne ya da kişiye doğru emekleyebilir. Eğer kollarından tutulursa ayakta durabilir. Bir nesneyi elden ele geçirebilir ve nesneyi her iki elinden biriyle tutabilir. Nesneleri baş ve işaret parmakları ile tutabilir. Nesneleri atma yolu ile eğlenebilir. Sözel anlamı olmayan çeşitli heceler mırıldanır. Ailesindeki fertlerin yüzlerini tanır ve yabancı yüzlerden korkabilir. Kendine göre oyunlara (el çırpma gibi) katılmaya başlar.	Bazı ülkelerde oturabilme becerisi daha erken yaşlarda edinilir.
9 AYDAN 12 AYA KADAR ÇOCUK	GÖZLEMLER
Kendi kendine ayağa kalkabilir (örneğin bir yere tutunarak) ve iki elinden tutulduğunda yürür, daha sonra ise tek elinden tutulduğunda ya da kendisi bir yere tutunarak yürür. Bir sesi taklit edebilir (örneğin iki nesneyi birbirine vurarak) Duyduğu bir sesi yineler. Kısa bir komutu yada yasaklamayı anlar Dünyayı keşfetmeye, herşeye bakmaya, dokunmaya, eline geçirdiği herşeyi ağzına götürmeye meraklıdır. Yetişkinlerle oyun oynamaya tümüyle katılır.	Çocuk söyleyebildiği ve çevresindekilerce anlam verilen heceleri yineler.
12 AYDAN 18 AYA KADAR ÇOCUK	
Kendi başına yürür ve evi ile çevresini keşfeder. İki ya da üç tahta bloku birbiri üstüne koyabilir.	

Bir kabı ufak nesnelerle (çakıl-
taşı, blok, boncuk gibi) doldurabilir.
Beş on sözcük söyleyebilir. Kıs-
kançlık (gözyaşı yada kızgınlık
hareketleriyle) ve kardeşleriyle
oynarken yarışma tepkileri gösterir.

Küçük çocuğun sosyalizasyonu
ve toplu yaşantıya katılması,
yarışma ve hatta saldırganlık
gösterileri ile başlar.

18 AYDAN 24 AYA KADAR ÇOCUK

GÖZLEMLER

Merdivenlerde önce birisinin
yardımıyla, daha sonra ise kendi
başına iner çıkar.
Altı blokluk bir kule yapar.
Burnunu ve gözlerini gösterir.
İki sözcüğü yanyana getirir ve sözcük
dağarcığını zenginleştirir.
Kendi kendine yemeyi öğrenir.
Kağıt üzerine veya kuma çizilen
bir çizgiyi taklit edebilir.
Gündüz tuvalet eğitimine karşı
direnebilir ve altını ıslatır.
Yetişkinlerin hareket ve davran-
ışlarına büyük ilgi gösterir ve
taklit etmeye çalışır. Diğer ço-
cuklara ilgi göstermeye başlar
ve onlarla oynamak ister, ancak
bu oyun çok kişiseldir, örneğin
diğer çocuğun oyuncakını alır.

Tuvalet eğitimi kültürel alış-
kanlıklara bağlıdır. Eğitim
yaşı ayrılıklar gösterebilir.

2 YAŞTAN 3 YAŞA KADAR ÇOCUK

GÖZLEMLER

Atlama, tırmanma ve tek ayak üye-
rindesekmeyi öğrenir.
Üç blok kullanarak köprü yapabilir.
Dilini geliştirir ve soru sormaya
başlar, kendisine söylenen çoğu
sözcük ve tümceleri anlar.
Kağıda ya da kuma daire çizebilir
Diğer çocuklarla oynamaya başlar
ve ailesi dışında bir dünyanın
var olduğunu anlar.

ikinci yaş sosyalizasyonunun
başlangıcını belirler.

3 YAŞTAN 4 YAŞA KADAR ÇOCUK

Kendi başına dolaşır, komşuları ziyaret eder.
Parmak ucunda yürüyebilir.
Kendi kendine giyinip soyunmayı öğrenir.
Gece tuvalet eğitimine karşı direnir, gece yatağını ıslatır.
Artı işaretini taklit eder, baş ve gövdeden oluşan, bazen de

bedenin diğer kısımlarından oluşan, bir insan şekli çizer.
 İki ya da üç rengi tanır.
 Anlaşılır bir şekilde konuşur, ancak hala bebeksi bir dil kullanır.
 Adını, yaşını, cinsiyetini söyleyebilir.
 Çok soru sorar ve çocukların nasıl doğduğu konusu ile çok ilgilenir.
 Ön ve arka, alt ve üst gibi yönleri tanır.
 Öykü ve masalları dinler, sevdiklerinin bir kez daha anlatılmasını ister.
 Diğer çocuklarla oynar ve nesneleri paylaşmaya başlar.
 Kardeşlerine sevgi gösterir.
 Basit işleri yapabilir.

4 YAŞTAN 5 YAŞA KADAR ÇOCUK

Sıçrar, atlar ve salıncakta sallanır.
 Ayak değiştirerek merdivenlerden inebilir.
 Baş ve bedenin diğer önemli kısımları olan (kol, bacak) bir insan çizer.
 Dörtgen ve üçgeni taklit eder.
 Anlaşılır şekilde konuşur.
 Parmaklarını saymayı bilir.
 Yaşını ve haftanın hangi gününde olduğunu bilir.
 Öykü dinler ve içeriğini yineleyebilir.
 Hala çok soru sorar, yeni sözcük ve anlamları ile ilgilenmeye başlar.
 Yapmak istediği engellendiğinde aşırı bir karşılık tepkisi gösterir.
 Dört renk tanır.
 Küçüğü büyükten ayırdeder.
 Yetişkinlerin etkinliklerine ilgi göstermeye başlar.

5 YAŞTAN 6 YAŞA KADAR ÇOCUK

Ağaca tırmanmayı ve müziğe uyarak dansetmeyi bilir.
 Bir metre uzaktan atılan bir topu tutabilir.
 Kıpırdamadan bir dakika durabilir.
 Konuşması anlaşılır ve doğrudur, çocuk dilini bırakmaya başlar.
 Baş, gövde, kollardan oluşan bir insan çizebilir.
 Sağı soldan, dünü yarından ayırdetmeye başlar.
 Soyut sözcüklerin anlamlarını sorar.
 Ev içindeki ve çevresindeki etkinliklerle ilgilenmeye başlar.
 Genç ve yaşlı insanların yaşları ile ilgilenmeye başlar.
 Tatlı, acı, tuzlu ve keskin tatların nitelikleri arasında ayırım yapar.
 Oyunlar yaratır ve oyun sürerken kurallarda değişiklik yapar.
 Kendisine empoze edilen yetkiyi sevmez ve verilen komutları çok yavaş yerine getirir.
 Basit işlerle ilgiyle uğraşır.

Bu çizelgenin sunulmasının ana nedenleri; 1) hareketle ilgili gelişim alanında incelenen becerileri özetlemek ve 2) 0-6 yaşlar arasındaki çocuklar hakkında kaba bir ölçüt vermektir.

2.1.2. Çocuğun psikolojik gelişimi

Erikson'a göre, (3) ilk 18 aylık dönem içinde, çocuğun temel bağımlılık gereksinimleri karşılanmışsa; o, kendini kişilik gelişimi için ikinci evreye hazır hisseder. Tam tersine bu gereksinimler yeterince karşılanmamışsa, çocuk diğer evrelere geçemeyebilir. İki yaş dolaylarında başlayan sorgu çağı, dört yaşında en yüksek düzeye ulaşır. Bu evrede çocuk "nasıl" ve "niçin" sorularını ısrarla sorar. Anne ve baba, çocuğun sorularını hassasiyetle ele alarak yanıtlamalıdır.

Kendini denetleyebilen, bağımsızlık duygusu ile özgürlüğünü kazanmaya başlayan çocuğun, çevresiyle sürtüşmeleri azalır ve yeniden işbirliği kurmaya çalışır.

Freud, son derece önemli kişisel ve duygusal gelişim yüzlerinin bu ilk yedi yılda yönlendiğini savunur. (9)

Haz, bir güdünün doyum sağladığında veya bir amaca varıldığında duyulan histir. Anne bedenindeki sıcaklığın duyulması gibi; fiziksel ilişkide, hazı oluşturan uyaranlar arasındadır.

Kıskançlık heyecanın kızgınlık sonucu oluşan, insanlara yönelik bir içerleme tutumu olarak tanımlanabilir. Kıskançlığı oluşturan ortam çoğu kez toplumsal kaynaklı olup, özellikle çocuğun sevdiği kişileri içerir.

Güvenen kişi, kendisinin ve başkalarının gözünde bir değer taşıdığını bilir, dolayısıyla başkalarıyla rahattır, sever ve sevilir.

"Negativizm" adı verilen inatçılık ve karşı gitme, çoğunlukla anneleri endişelendirir. Anneler, çocuklarını yeniden kendi kontrolleri altına almaya çalışırlar. Bu evrede oluşan saplantılar ve ruhsal bunalımlar, ilerki yıllarda inatçılık ve direnç belirtileri şekline dönüşürler.

Engelleyici nesne ve durumlar bireyde öfke yaratır.

Sorunun ne olduğunu bilmeksizin duyulan bir korku olarak da tanımlanabilen anxiete, erişkin ve çocuklarda çeşitli biçimlerde görülen bir gerginlik durumudur. (3)

2.1.2.1. Çocuğun psikolojik gelişiminde ailenin önemi

Bebek için anne dünyanın tamamıdır. Bebeğin gereksinimlerine annenin yerinde ve zamanında yönelebilmesi, onun sıkıntılarını giderebilmesi, sözsüz dilini anlayabilmesi; anne ile bebek arasında kurulan karşılıklı anlayış ve güvenin temelini oluşturur. Annesi onu anlayıp, acısını giderdiğine göre, bebek seviliyordur ve bakılacaktır.

Aile üyesinin etkin olabilmesi, çocukla arasındaki duygusal ilişkinin varlığına bağlıdır. Ailenin; çocuğun davranışlarını etkileyişinde, çocuğun sahip olduğu kişilik özellikleriyle, yaşı büyük rol oynar. Çocuğun yaşı küçük olduğu oranda, aile üyelerinin daha etkin olmalarına karşılık, yaş büyüdükçe, aile dışı bireylerin ve arkadaşların etkinliği giderek artmakta, aile üyelerinin etkinliği azalmaktadır.

Çocuk, doğduğu andan başlayarak ana-baba, aile ve toplumun öngördüğü yönde yetişir. Ortaya çıkan ürün, çocuğun doğasından gelen niteliklerden çok, çevre ve yetiştirilme sisteminin niteliklerine göre biçimlenir. Aslında çocuk yetiştirmede temel amaç, insan kaynaklarının yapılandırılması ve bunun eğitim yolu ile gerçekleştirilmesidir.

Bilim adamları insanı tanımlarken "insan sosyal varlıktır" derler. Gerçekten de insan, yaşamının her kısmında bir grubun parçasıdır; evde ailenin, okulda sınıfın, işte de birlikte çalıştığı insanlar grubunun bir parçası olmaktadır.

Çocuk için en önemli grup, aile grubudur. Çocuk bir topluluk içinde nasıl yaşandığını ailesinden görerek öğrenir. Çocuğun toplum içinde yararlı, uyumlu bir kişi olarak yerini alabilmesi için benimsemiş gereken kuralları, gelenek ve görenekleri ona ailesi aşılar. (3)

2.2. FARKLI GELİŞİM SÜREÇLERİ ÇERÇEVESİNDE ÇOCUK İÇİN KULLANILAN EKİPMANLAR

Çocuğun farklı gelişim süreçleri içinde ihtiyaçlarına cevap veren çeşitli ekipmanlar mevcuttur, çocuk ekipmanı tasarımına geçilmeden önce geçmişte ve günümüzde kullanılan çocuk ekipmanlarını incelemek gerekmektedir.

2.2.1. Kullanılan ekipmanların tanımı ve tarihçesi

Yapılan araştırmalar eski zamanlardan günümüze kadar gelen beşik haricinde bebek ekipmanlarının, ev içinde kullanılan diğer birçok mobilya gibi bir tarihçesinin bulunmadığını göstermiştir.

BEŞİK: Beşik, süt çocuklarını yatırmak için kullanılan sallanır yatak.

Türkiye'de beşiğe verilen adlar: Nemi - Sangaç - Salıncak - Salangel - Salıngaç - Sergen - Tekke - Tıngır - Tekne (10)

Beşik daha çok ağaçtan, seyrek olarak da madenden yapılır. Ağaçtan olanların üzeri boya ile, gümüş ve altın yaldız veya sedef kakmalarla süslenir.

Türklerde beşik, Miladın I.yüzyılında görülür. Orta Asya'da Yedisu sahasında yapılan kazıda Hun mezarından çıkan bir beşik, bugünkü Kırgızlarda görülen beşiklerin aynıdır. Türk beşikleri, biçim ve nitelik bakımından Türk topluluğunun gelişme merhalelerini gösterir. Yörüklerde, çocuk sırtta taşınır, fakat seyrek olarak da ağaçtan deliksiz basit bir beşik kullanılır. Ege Bölgesinde, zemini düz, yollar dışarıya meyilli, baş ve ayak uçlarına kasnak geçirilen ve üst kısmında tutmak için kaş denen bir kol bulunan beşikler vardır. Doğu ve Orta Anadolu'da kullanılan ağaçtan yapılma beşiklerde, çocuk ağ gibi bir çeşit somya üzerine konan mindere yatırılır. Evde kundaklanan çocuk, beşik içinde uyuduğu gibi, örgü ağ çözülerek sırtta alınıp taşınabilir. XV.yy.dan sonra, madeni beşikler, ağaç beşiklerin yerini almıştır. Osmanlı sarayında, beşiklerin üzerine konan SERASER örtü ve yorgan en kıymetli taşlarla süslenmiştir.

Beşiğin başucuna, pırlanta, elmas, inci ve sırmayla işlenmiş "Kur'an kesesi", "maşallah" ve "horoz nazarlık" takımı takılmış, bunlara beşik takımları denmiştir.

Beşik, Türklerden başka milletler tarafından da kullanılmıştır. İlk beşikler söğüt ağacından yapılmış basit birer sepetti. Fransa'da Ortaçağ'da ve Rönesans devrinde beşik yatağı, bir beşik ayağı üzerinde sallandırılırdı. XVII.yy.da beşik yay biçiminde kızaklardan yapılırdı. XVIII.yy.da ince bir perdeyle örtülü, boşlukta asılı bir gemi teknesi görünüşünü almıştır.

Kuzey Amerika'da beşikler çok yaygın kullanılmıştır. Burada yanları hilal şeklinde oyulan beşiğe çocuk ata biner gibi oturtulurdu. Güney Amerika'da ise, Patagonlar çocuklarını merdiven şeklinde el arabalarında taşırlardı. Çin'de salıncak gibi asılan örme beşikler kullanılırdı. Avrupa ve Asya'nın arktik ve güneyindeki bölgelerinde, ağaçtan yapılma kasa şeklinde beşikler kullanılırdı.

KUNDAK: Yeni doğmuş bebeğin üşümemesini gövdesinin ve kemiklerinin düz durmasını sağlamak amacıyla sıkıca sarmalandığı bezlere denmektedir. Fakat artık günümüzde çocuk sağlığı açısından doğru bulunmayan kundak kullanımı büyük ölçüde azalmıştır.

HOPPALA: Çocukların içine konup zıplayarak eğlenmelerini sağlayan bir gereçtir. Günümüzde de halen kullanılmaktadır. (11)

BEBEK KÜVETİ: Bebeğin taşıma su ile içinde banyo yaptırıldığı genellikle plastik olan, diğer bir şekilde leğen denilen kaba verilen addır. Geçmişte bebeğin özel bir küveti yoktu. Çocuk genellikle her evde bulunan leğen adı verilen kaplar içinde yıkanmıştır. Oysa günümüzde bebek küveti adı verilen çocuğa ait özel küvetler bulunmaktadır. Ayrıca bebek ve anne sağlığı açısından bebek küvetlerine ait portatif küvet ayakları da mevcuttur.

Geçmişte çocuğa ait bir dolap düşünülmemiştir. Çocuğun giysileri, bohçalarda, sandıklarda, sepetlerde ya da büyüklerin dolaplarında depolanmıştır. Oysa günümüzde artık çocuğa ait özel dolaplar mevcuttur.

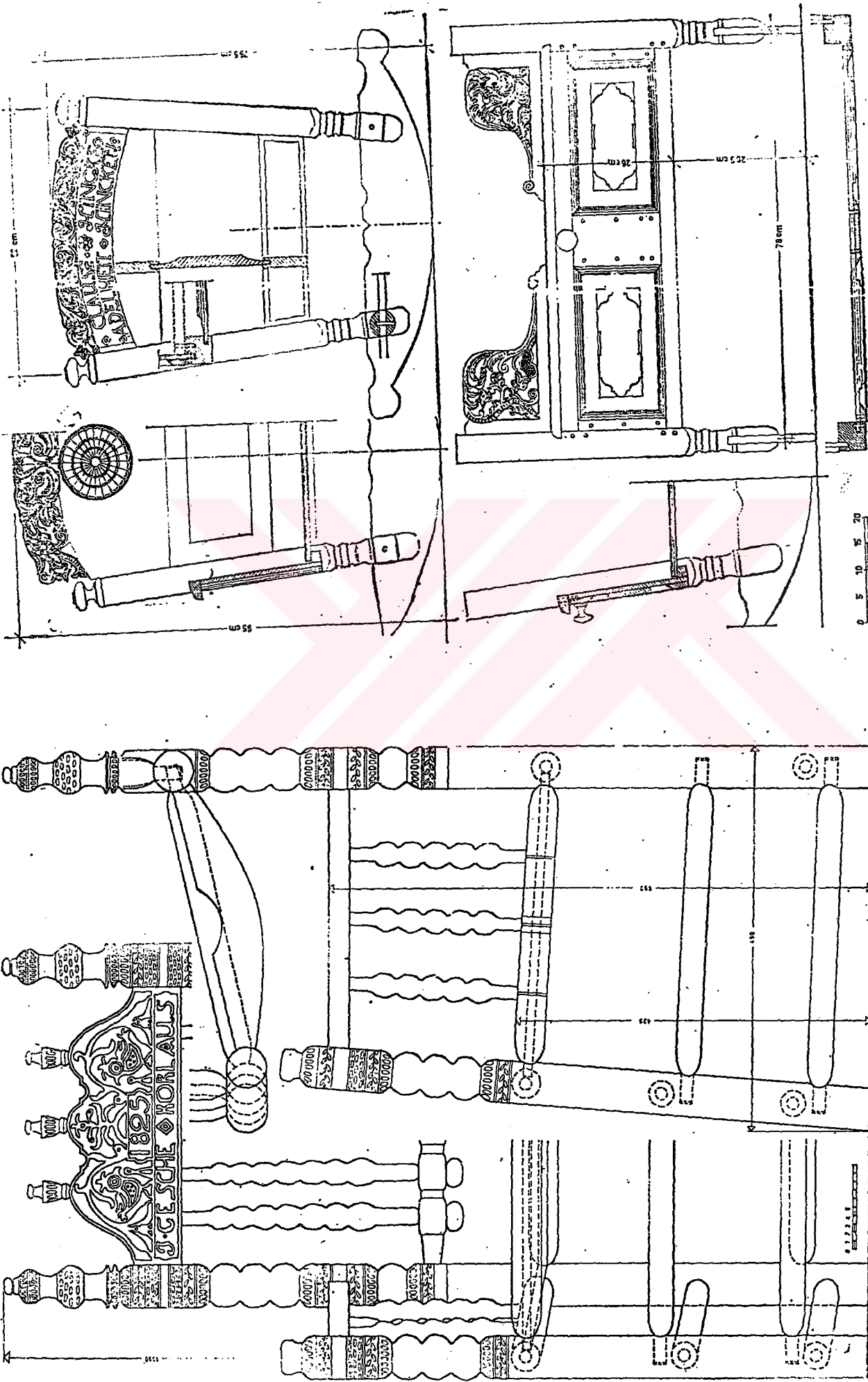
Aynı şekilde çocuk için onun boyutlarına uygun çalışma masaları yoktu. Genellikle yemek masaları, orta sehpa lar bu ihtiyaca cevap verirdi.

OTURAK: Çocuğun tuvaletini yapması için kullanılan genellikle plastik olan kaba verilen addır. Günümüzde de kullanılmaktadır. Ayrıca çocuğa klozet alışkanlığı kazandırmak ve anneye kolaylık getirmesi amacıyla tasarlanmış klozet kapakları mevcuttur.

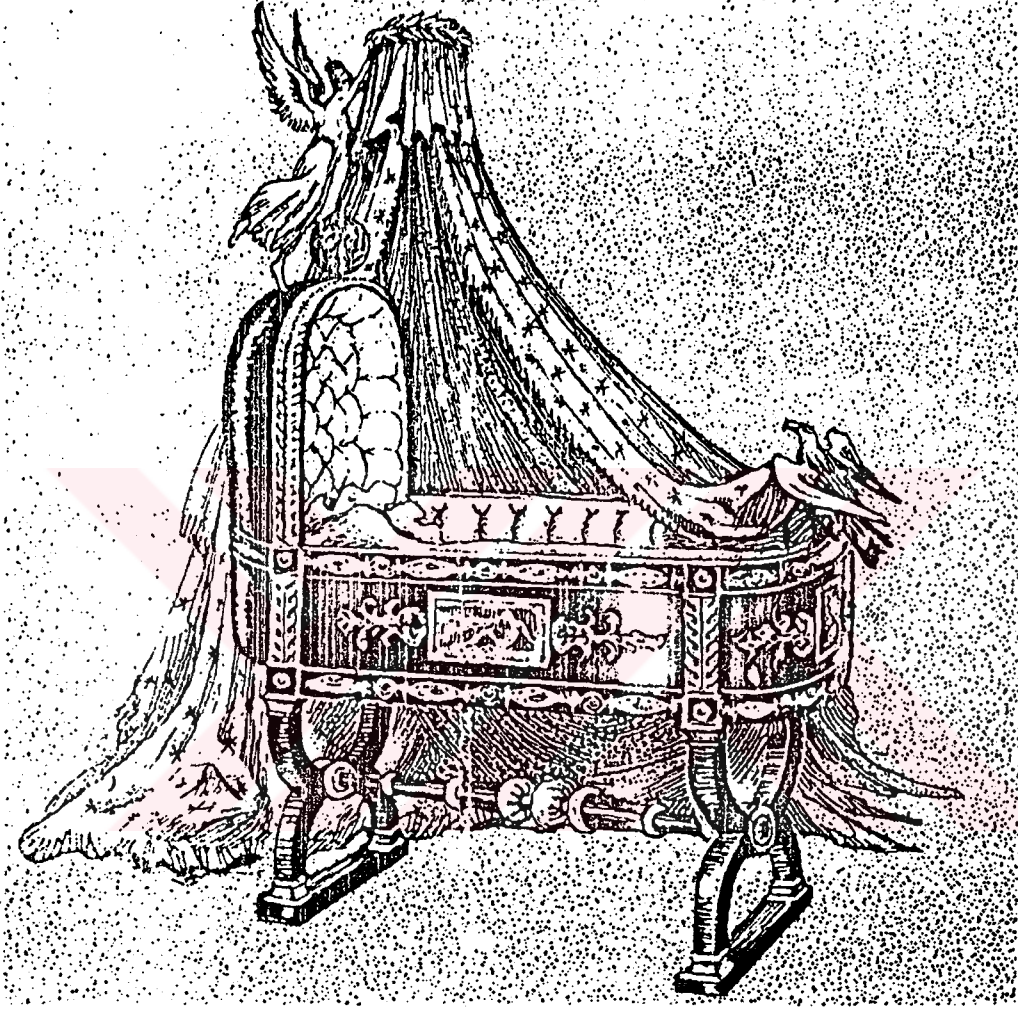
Geçmiş ve günümüz arasında her bakımdan büyük farklılıklar oluşmuştur. Teknolojinin ilerlemesi ve çocuğa verilen önemin gittikçe artması sonucunda çocuk ekipmanlarına verilen önem de artmıştır. Artık çocuk için ayrı bir mekan düzenlenmeye çalışılmakta, bunun sonucunda çeşitli ekipman ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Gelişen çağımızda çocuk ve ona bakım yapan kişinin ihtiyaçlarına cevap verebilmek için yepyeni fonksiyonel dizaynlar yapılmaktadır. Alt değiştirme tablaları, genç odaları, çalışma masaları, çocuk arabaları, küvetler, ana kucağı, mama sandalyeleri v.s. gibi.

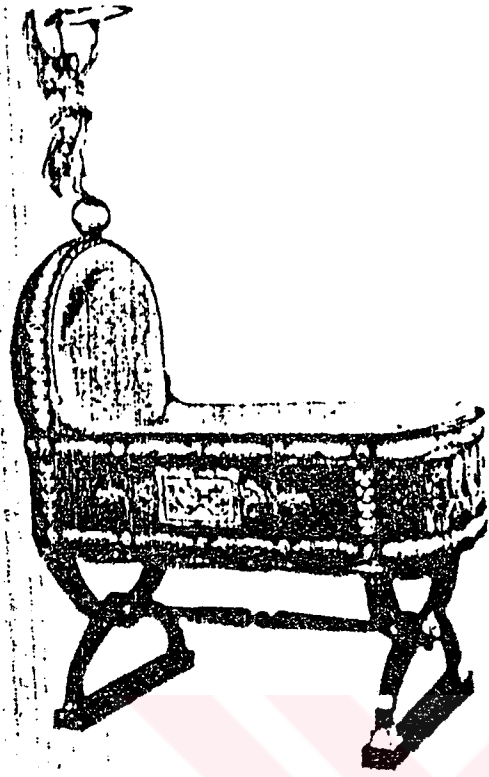
Aşağıda kronolojik olarak sıralanmış şekilde zaman içinde, çocuk için ülkemizde ve yabancı ülkelerde kullanılmış ekipman örnekleri verilmektedir.

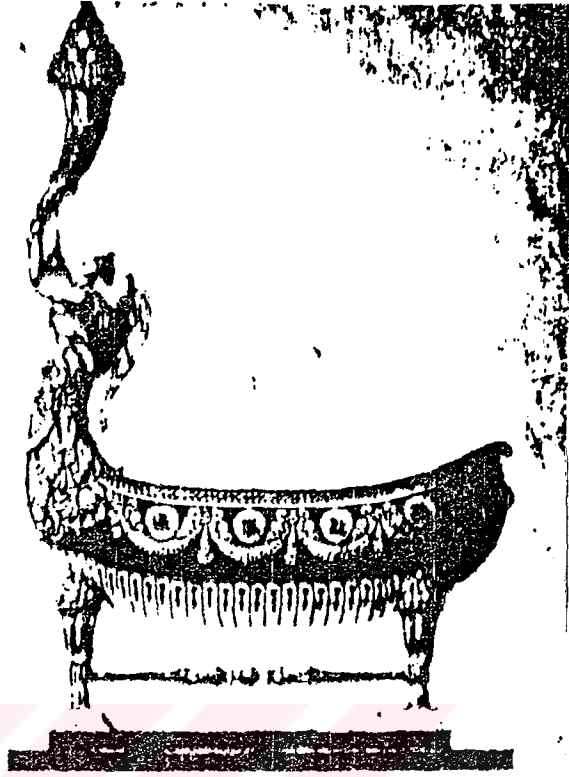
Şekil 2.2.1.1. 1775 yılı yapımı bir beşik (12)

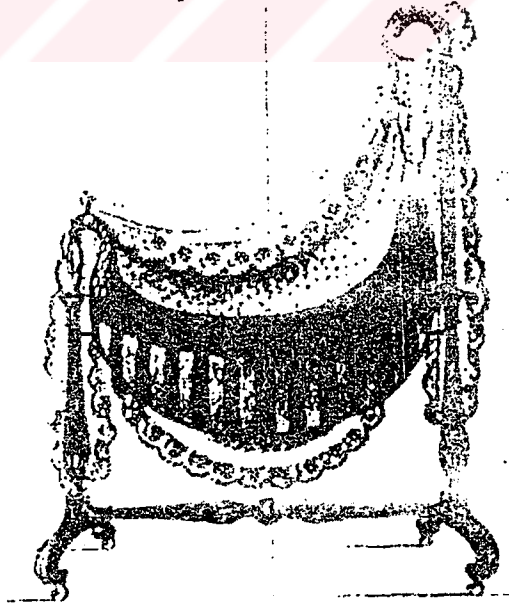
Şekil 2.2.1.2. 1799-1804 Roma krallarının bronz ve altın işleme beşiği (13)

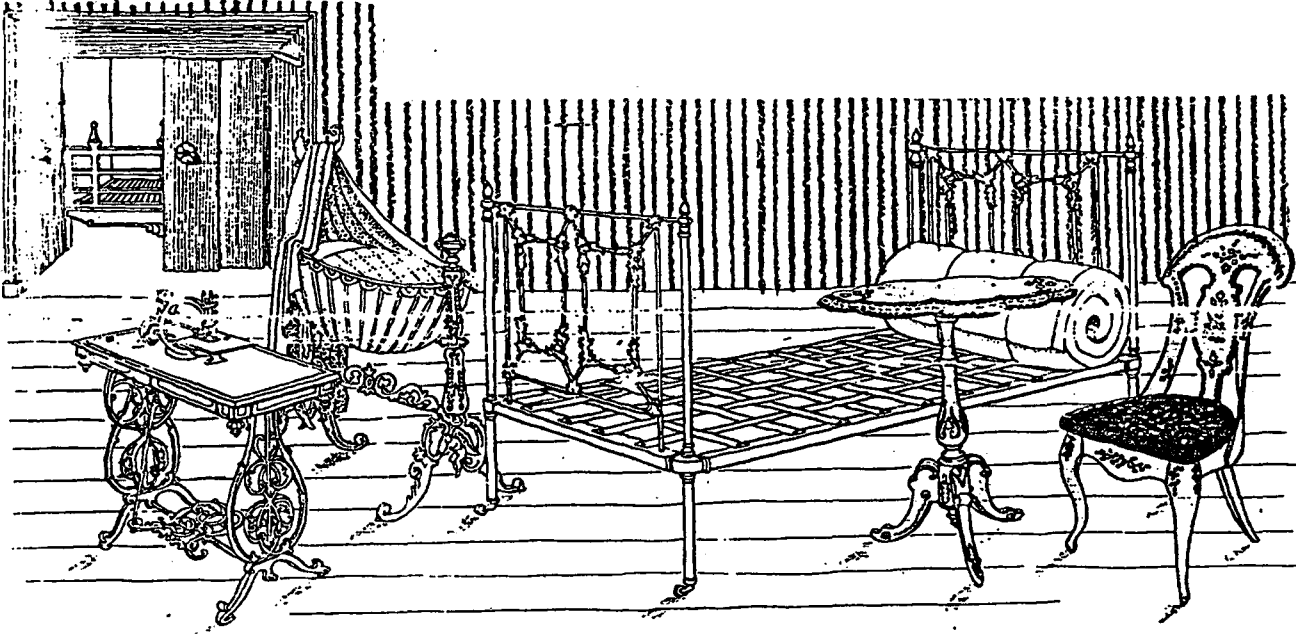
Şekil 2.2.1.3. Roma kralının beşiği
1811 (14)

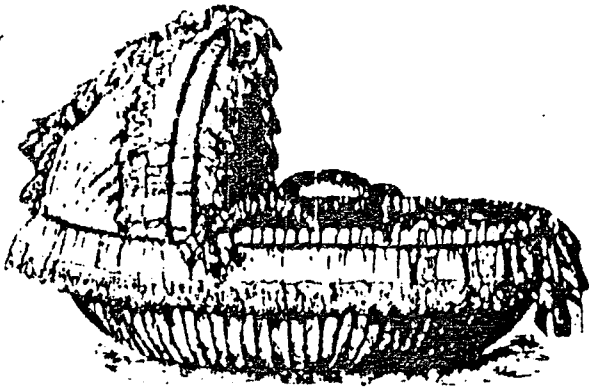
Şekil 2.2.1.4.1820 doğumlu
Bordeaux dükünün beşiği

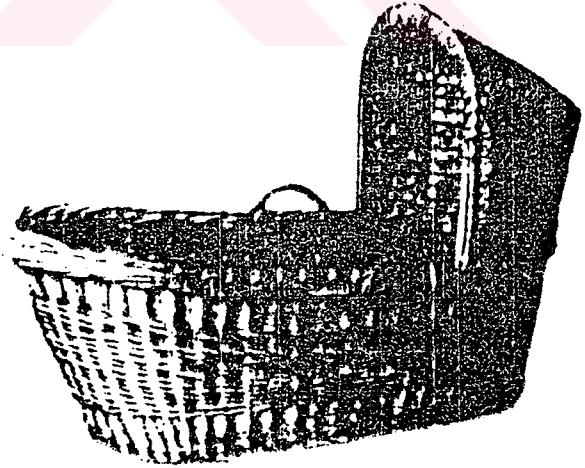
Şekil 2.2.1.5. Sallanabilir, ayaklı, asılmış beşik. 1831 (14)

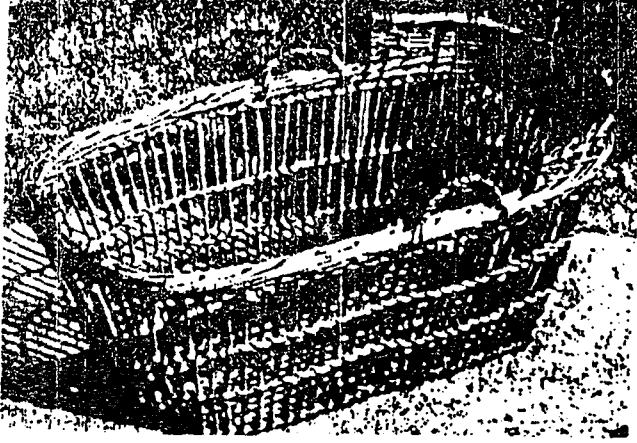
Şekil 2.2.1.6. 1840-1860 Yapımı beşik (15)

Şekil 2.2.1.7. XIX.yy ikinci yarısından bebek sepeti örneği (14)

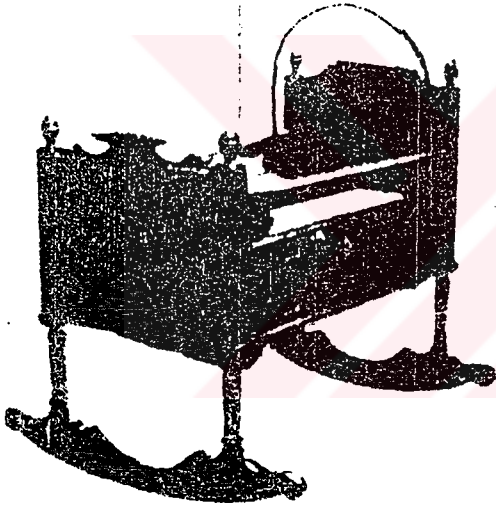
Şekil 2.2.1.8. Taşıma sapı olanı sabit başlıklı beşik (14)

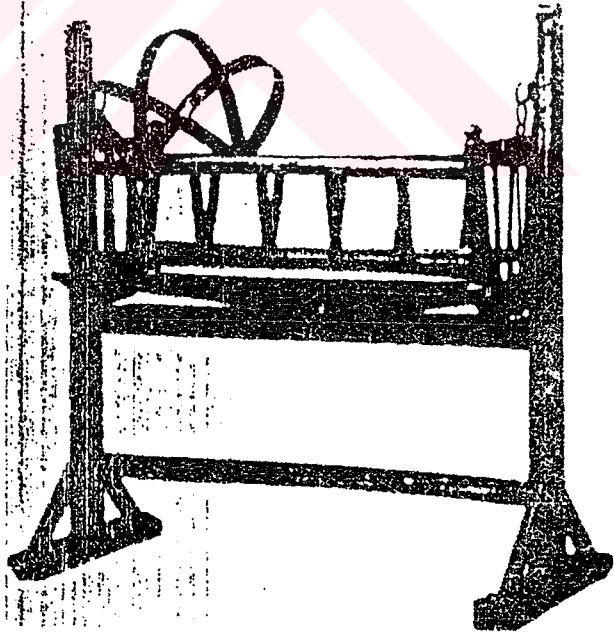
Şekil 2.2.1.9. Taşıma sapı olan portatif alçak başlıklı beşik (14)

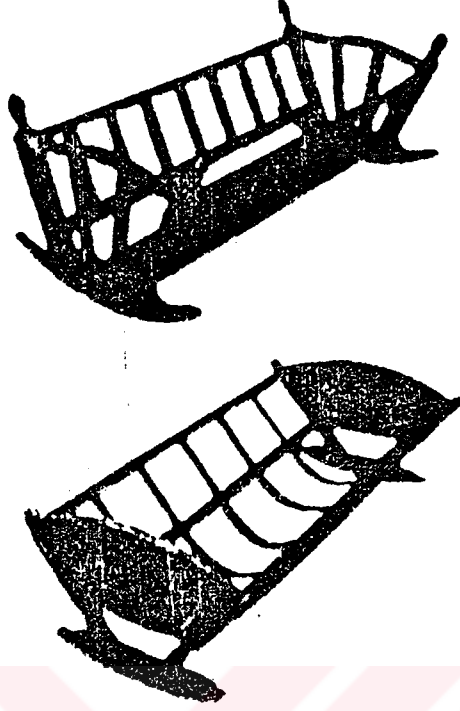
Şekil 2.2.1.10. Ahşap, tekerlekli beşik (14)

Şekil 2.2.1.11. Yüksek, sallanabilir düz beşik (14)

Şekil 2.2.1.12. Sabit, asılmış, sallanabilir beşik (14)

Şekil 2.2.1.13. Sallanabilir, alçak altı yuvarlak
beşik (14)

Şekil 2.2.1.14. 1957 Martyn Rowland's bebek küveti
dizaynı (15)

Şekil 2.2.1.15. Bebek küveti+alt
değıştirme tablası (1)

Şekil 2.2.1.16. Çocuk yatağı+
alt değirtirme tablası (1)

2.2.2. Ekipmanların içermesi gereken özellikler:

Çocuk ekipmanlarının, kullanıcısı olan çocuk ve ona bakan kişi açısından içermesi gereken bir takım özellikler vardır. Bunlar aşağıda ayrı ayrı çocuk ve bakıcısı açısından irdelenmektedir.

2.2.2.1. Bebek açısından ekipmanların içermesi gereken özellikler

Tablo 2.1.1.1. ve 2.1.1.2'den anlaşıldığı gibi çocuğun beş aylıkken oturma durumunu koruyabilmesi için önemli ölçüde desteğe gereksinimi vardır, altı aylık olduğunda ise hafif bir destekle oturabilir. On birinci ve onikinci aylarda oyunları yaratıcı olmaya başlar; kuleler yapıp yıkarken düşgücünü elbecerisi ile birlikte değerlendirir. Yaşamının ilk yılının sonlarına doğru çocuk artık yardımsız yürüyebilir. Bir yaşına yaklaşan çocuk, başkalarıyla daha yoğun ve derin bir ilişki kurmaya başlar. (1)

Montaigne'nin yüzyıllar önce belirttiği gibi "çocukların oyunu oyun değil, onların en ciddi uğraşdır". Çocuklar oyun oynadıkça duyguları keskinleşir, yetenekleri serpilir, becerisi artar. Çünkü oyun, çocuğun en doğal öğrenme aracıdır.

Üçüncü yaştan itibaren çocuk bazı şeyler çizebilir, hızlı yürür koşar ve oldukça çok düşer. Beş yaştan itibaren renkleri tanır, boyama yapmaya başlar.

İşte çocuk ekipmanlarının, bu doğal gelişimine daha rahat imkanlar sunup, çocuğun hareketlerini kısıtlamayıp, kazalara sebebiyet vermeyecek şekilde tasarlanmış olması gerekmektedir.

Ayrıca çocuk odalarına yerleştirilecek ekipmanların taşınması gereken en önemli özellik, çocuğun boyutlarına uygun olmasıdır.

Çocuk odalarındaki mobilyaların taşınması gereken özellikleri Holding-Hoppenleid şöyle sıralamaktadır: (2)

- Tehlikesiz olması ve zehirlenme sakıncası olmaması,
- Stabil (sabit) olması,
- Hijyenik olarak kusursuz, kolay, çoğu zaman yıkanabilir olması,
- Çocukların kolayca kullanmasını sağlayabilecek kadar basit olması,
- Yanma tehlikesinin çok az olması,
- Yüzeylerinin etkisinin sıcak olması,
- Kırıldığında yaralanmaları yol açmaması,
- Eğer sabit olarak monte edilmemişse, kolaylıkla hareket ettirilebilir olması,
- Çocuğun fantazisini harekete geçirici olması ve çok amaçlı olması.

- Çocuğun, giysilerini düzenle koyabileceği kendine ait bir bohçası ya da çekmecesı, boyunun yetişebileceği yükseklikte askısı, çamaşır, mendil gibi eşyalarını koyabileceği bir çekmece veya kutusu bulunmalıdır.

Bruno Munari'ye göre: (1)

- Çocuk odasında lüks ya da çok pahalı mobilyalar bulunmamalı, çünkü çocuğu bu tür bir yaşama biçimine hazırlamak hatalı olur.

- Çocuk odası her stilde dōşenebilir. Çocuğun dokunma duyusunun, renk bilgisinin gelişebilmesi için de odasında her renkten eşya bulunmalıdır.

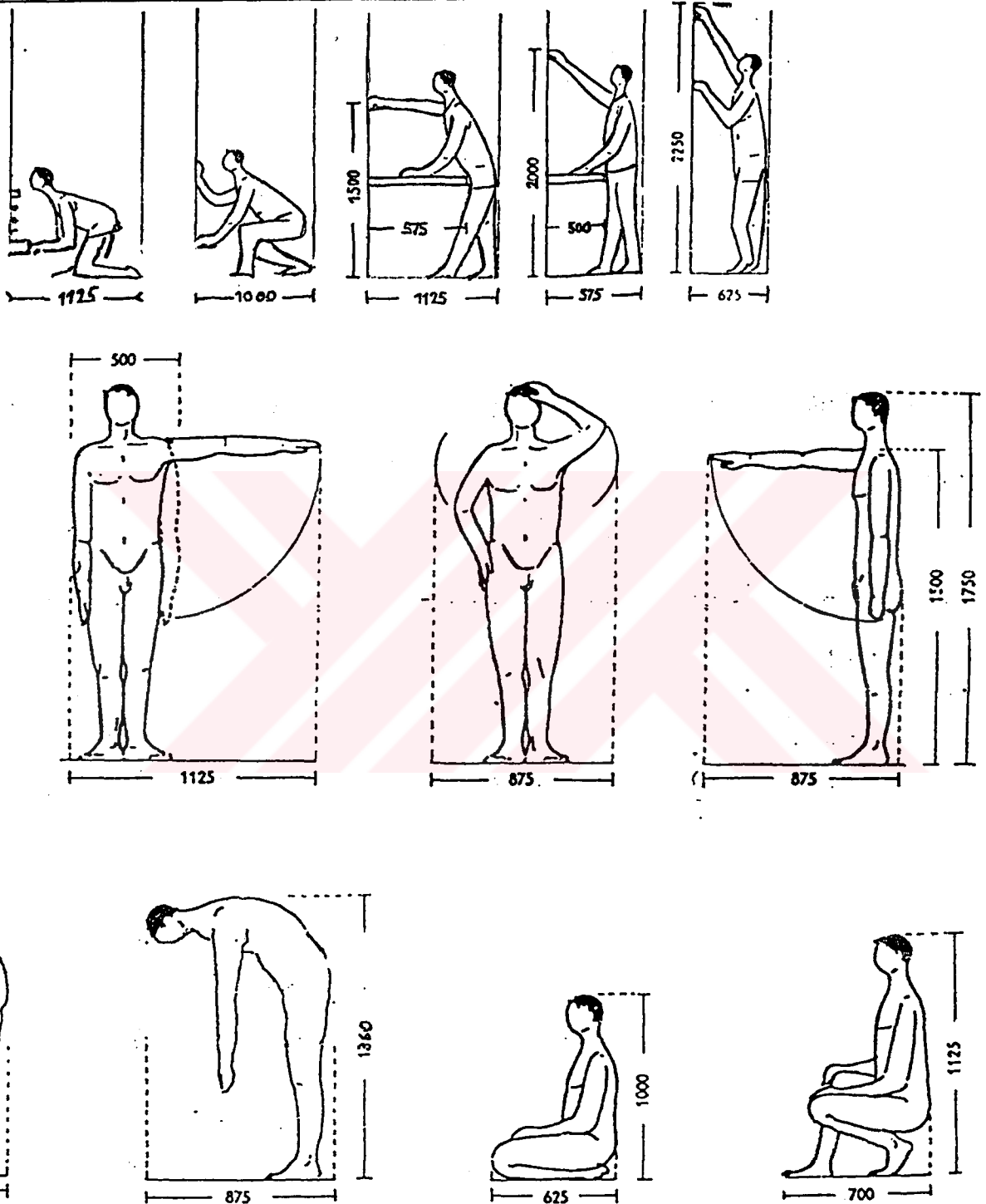
Çocuğun ekonomik araçlara sahip olmaması, kendi isteklerini yerine getirmesine imkan tanımamakta, ailenin öngördüğü gibi yaşamalarını zorunlu hale getirmektedir.

2.2.2.2. Anne veya bakıcı açısından ekipmanların içermesi gereken özellikler

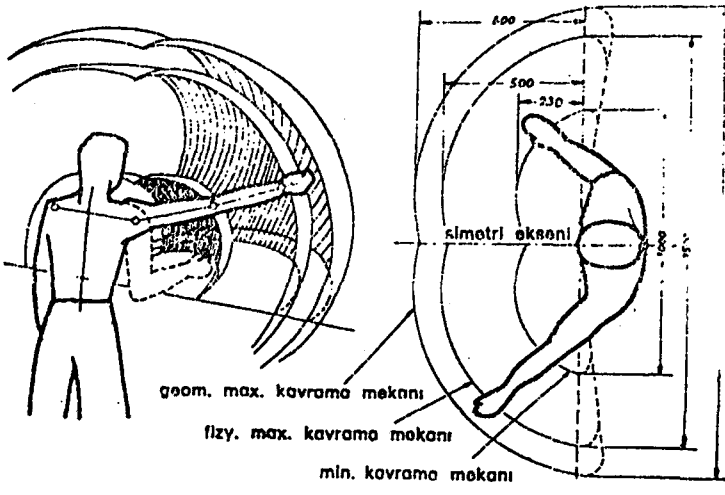
Çocukların iyi bakılıp, eğitilmesi ve yetiştirilmesi anne-babaların ön birikimine dayanır. Bu ön birikim gelenek ve göreneklerle olduğu kadar, toplumun ve çevrenin kültür düzeyi ve bilgi birikimiyle şekillenir. Çevresel etkenlerin yanısıra kişinin kalıtsal özelliklerinin de önemi küçümsenemez. Çocuğa en yakın kişi annesidir ve annesinin kültür düzeyinin yüksek olması, bilgi birikiminin fazla olması çocuğunu daha iyi yetiştirebilme imkanı verir.

Çocuk uzun süre anneye bağımlı kalır. Anne ile çocuk arasında yoğun bir ilişki doğar. Genellikle çocuğun bakımından sorumlu annenin, gün içinde çocuk bakımı haricinde yapacak bir çok işi ve sorumluluğu vardır. Minimum zamanda maximum işi yapmalıdır. İşte en başta bu açıdan, bir çocuk ekipmanının annenin işini kolaylaştırıp, zaman kaybını önleyip, sağlığını koruması gerekmektedir. Yukarıdaki bölümlerde (Bölüm 2.1.) daha detaylı anlatıldığı gibi çocuğun uzun bir süre belli aralıklarla altının değiştirilmesi, sık sık banyo yaptırılması ve uyutulması gerekmektedir. Anne bu rutin işleri yaparken zorlanmamalı, oradan oraya koşturup, hem zaman kaybedip, hem de yorulmamalıdır. Çünkü annenin ruhsal durumu direkt olarak çocuğa yansır, yorgun ve sinirli bir annenin çocuğu dolayısıyla huysuz olur.

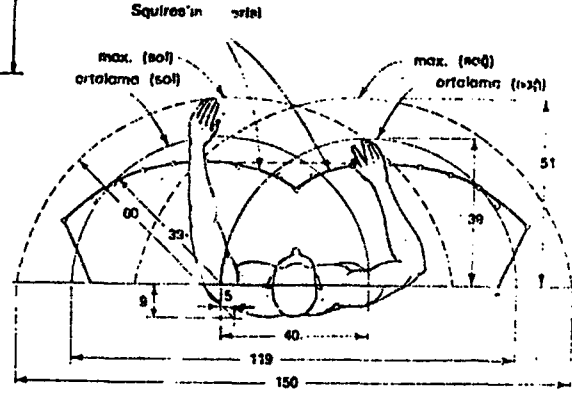
Ekipmanın annenin bakım sırasındaki hareketlerine kolaylık getirdiği gibi, onun boyutlarına da uygun olması gerekmektedir. Türkiye'de bu konu üzerinde yapılmış bir ergonomik araştırmaya rastlanılmamıştır. Fakat yaklaşık olarak, diğer fonksiyonlardan hareket edilerek elde edilen boyutlar şunlardır:

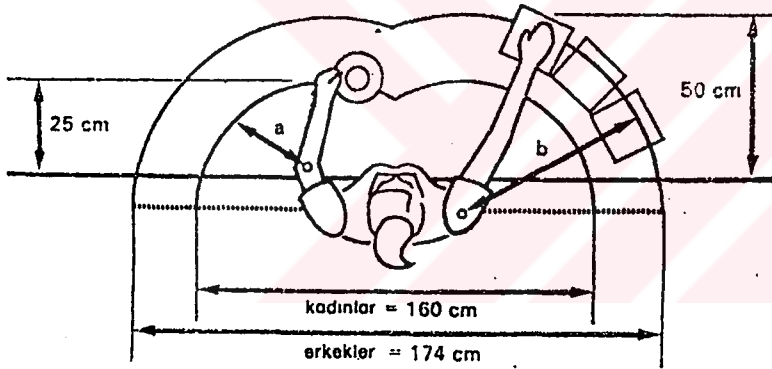
Şekil 2.2.2.2.1. Çeşitli vücut duruşları için yer ihtiyacı (16)

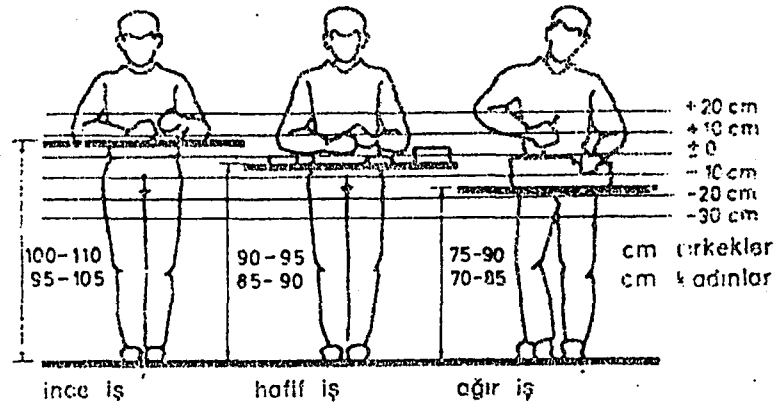
Şekil 2.2.2.2.2. Kavrama mekanı (17)

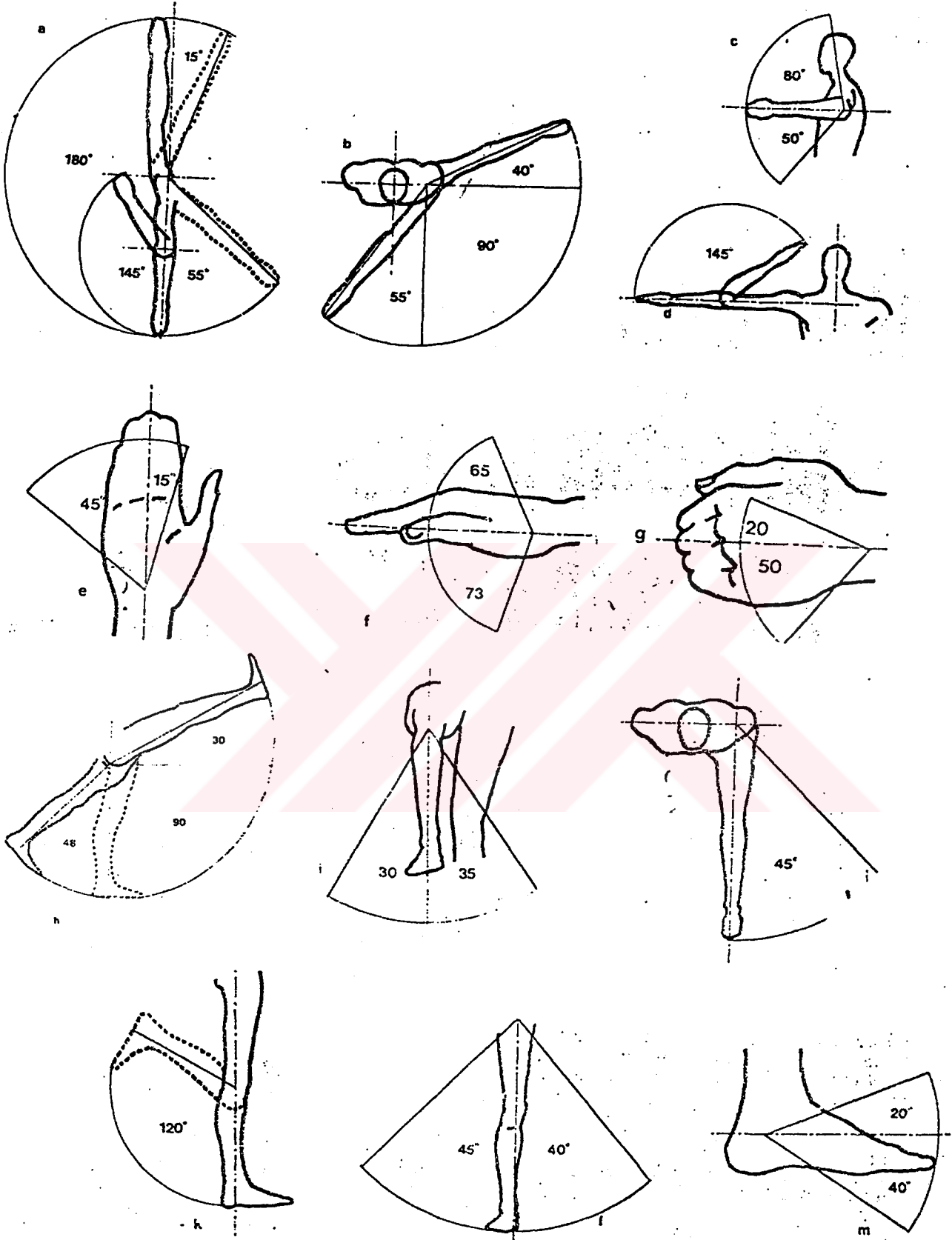
Şekil 2.2.2.2.3. Barnes ve Squires'in çalışma alanı önerileri (18)

1 2.2.2.2.4. Dirseğin altında 3-5 cm kadar aşağıda olan bir çalışma düzleminde yatay çalışma ve kavrama alanı (19)

Şekil 2.2.2.2.5. Dirsek yüksekliğine bağlı, çalışma yükseklikleri (20)

Şekil 2.2.2.2.6. Açısal hareket yetenekleri (21)

Şekil 2.2.2.2.6'da adı geçen ölçümler (21)

- a) Düşeyde başın arkasına doğru olan omuz bükülmesi. Omuzun vücut arka orta çizgisinin gerisine uzanması ve dirsek bükülmesi.
- b) Omuzun vücut gerisine doğru (aşırı) uzaması. Kolun omuz tarafından vücut önüne getirilmesi.
- c) Dirseğin dönüşü.
- d) Dirseğin vücut orta çizgisine doğru bükülmesi.
- e) Avuç içinin yüze doğru bakması. Bileğin vücut orta çizgisine doğru getirilmesi. Bileğin kaçırılması.
- f) Bileğin orta çizgisinin üstünde uzaması ve avucun bükülmesi. Önkolun yere doğru bakması.
- g) Bileğin bükülmesi ve uzaması. Önkolun dikey olarak havaya doğru açılması (bakması).
- h) Kalçanın düşey çizgisinin üstüne uzaması yerçekimi çizgisinin gerisinde uzaması. (aşırı uzama)
- ı) Kalçanın dönüşü. (Yana ya da ortaya doğru)
- j) Kalçanın sallanması. (Yana ya da ortaya doğru)
- k) Dizin bükülmesi.
- l) Kalçanın, vücut orta önünden geçilişi ve kaçırılışı.
- m) Ayak bileğinin orta çizgisinin üstünden arkaya ve aşağıya doğru bükülmesi.

Tablo 2.2.2.2.1: Çeşitli değerler için elde edilen ortalamalar ve standart sapmalar (22)

		ORTALAMA (M)	STANDART SAPMA (O)
U1	E	176.2	6.1
	K	163.6	4.0
U2	E	69.1	3.7
	K	63.0	2.4
U3	E	87.8	4.4
	K	78.8	3.2
U4	E	143.4	6.0
	K	132.8	3.7
U5	E	140.6	6.2
	K	129.5	3.5
U6	E	89.9	6.0
	K	83.2	4.1
U7	E	73.4	4.1
	K	65.8	3.4
U8	E	101.6	6.2
	K	99.6	3.2
U9	E	37.4	1.8
	K	36.5	1.7
U10	E	46.3	3.4
	K	40.6	2.6
U11	E	72.6	6.1
	K	66.6	4.8
U12	E	188.7	7.8
	K	173.1	5.4
U13	E	28.6	2.0
	K	27.6	2.2
U14	E	163.7	6.1
	K	151.5	4.3

Tablo 2.2.2.2.1'de adı geçen ölçümler:

U1 : Boy;

(Dik duruşta, sırtın panoya dönük olduğu pozisyonda alınmıştır.)

U2 : Kol Yana Açıkken Omuz El Ucu Uzaklığı;

(Omuz ekleminin parmak ucuna kadar olan uzaklık.)

U3 : Yarım Arşın;

(Bedenin aksı ile el ucu arasındaki uzaklık.)

U4 : Omuzun Yerden Yüksekliği;

(Sırt panoya dönük, kol serbest yerde sarkarken omuz üstünden yere uzaklığı)

U5 : Kol Yatay Uzanmışken Avuç İçinin Yerden Yüksekliği;

(Kol yana ve öne uzatılmışken avuç içinin yerden yüksekliği)

U6 : Yandan Sırt El Ucu Uzaklığı;

(Kol öne doğru uzatılınca yandan sırtın el ucuna uzaklığı)

U7 : Düşey Kol Uzunluğu;

(Omuz ekleminin üzerinden parmak ucuna kadar olan uzunluk)

U8 : Belin Yerden Yüksekliği;

(Bel çizgisi olarak giyimde belirtilen hizanın yerden uzaklığı)

U9 : Önden Kalça Genişliği;

(Kalça eklemleri hizasındaki max. genişlik)

U10 : Önden Omuz Genişliği;

(Kollar yana inmiş durumdayken iki omuz arasındaki max. genişlik)

U11 : Kolun 45 Derece Uzanması Halinde El Ucunun Sırta Uzaklığı;

(Kol yatayda 45 derece yapacak şekilde uzatılınca el ucunun sırtın en uzak noktasına uzaklığı)

U12 : Kolun 45 Derece Uzanması Halinde El Ucunun Yerden Yüksekliği;

(Kol yatayla 45 derece yapacak şekilde öne uzatılınca el ucunun yerden yüksekliği)

U13 : Yandan Beden Genişliği;

(Sırt ve göğüs arasındaki max. genişlik)

U14 : Gözün Yerden Yüksekliği;

(Göz bebeğinin yere düşey uzaklığı)

Ekipman malzemesinin kolay temizlenebilir olması gerekir. Çocuğun sağlığını düşünen anne, ekipmanlarını sürekli temiz tutmak isteyecektir. Bakım sırasında vazgeçilmez eleman olan sudan, ekipmanın etkilenip, bozulmaması gerekir.

Aynı şekilde ekipman işleyişindeki detayların kolay ve rahat işlemesi gerekmektedir. Ekipman ne kadar annenin boyutlarına fonksiyonlarına cevap verse de, kullanımda zorlanmak doğru olmaz. Örneğin dolap çekmecesinin zor işlemesi anneye dezavantaj getirecektir.

Anne bakım sırasında ihtiyaç duyacağı herşeye kolay ulaşabilmelidir. Herşey elinin altında olmalıdır. Mümkünse her türlü malzemenin aynı mekanda bulunması gerekir.

Ekonomik düzeyleri farklı olan her ailenin, çocuğu vardır. Her çocuğun bakan bir kişisi vardır. Ve her bakan kişi insan olduğuna göre ekonomik düzeyi ne olursa olsun eşit haklara sahiptir. Söylenmek istenen şudur;

"Bakıcıya her bakımdan avantaj sunan çocuk ekipmanlarının, büyük bir kesimin satın alabileceği fiyata sahip olması gerekir. Çocuk ekipmanı özünde bir ihtiyaçtır. Herkese cevap vermelidir. Bu bir lüks değildir. Fakat zevk için çok fonksiyonel olmayan detaylar eklenip, bunu kullanıcının ekonomik düzeyine bırakıp, tercihe sunmak en doğrusudur."

BÖLÜM 3, ÇOCUKLA BİRLİKTE GELİŞEN BEBEK BAKIM MASASI TASARIMI

Bu bölümde; yapılan araştırmalar ve incelemeler sonucunda çocukla birlikte gelişen bebek bakım masası tasarımına geçilmektedir. Bu tasarımın yapılma amacı irdelendikten sonra tasarlanan ekipmanın sahip olduğu fonksiyonel, boyutsal ve malzeme özellikleri irdelenecektir. Ve yapılan dizayn, prototip çalışmaları verilecektir.

3.1 TASARIMIN AMACI

Yapılan araştırmalara göre;

- Çocuğun yaşı ilerledikçe, kendine özgü bir mekana ihtiyacı artmaktadır.
- Çocuk odaları genellikle küçük tutulmaktadır ve bir çok konutta aydınlanma açısından yeterli değildir.
- Çocuk odası olarak düşünülen mekan, ancak belli tefriş biçimlerine imkan tanımakta, çocuğun oynaması, arkadaşlarını çağırması ve çalışması için yetersiz kalmaktadır.
- Konutlarda çocuk için kendi odası dışında herhangi bir mekan ayrılmamıştır.
- Çocuk odasında genellikle çok farklı faaliyetler sürdürülmektedir ve ayrı bir çocuk odası aile için en kolay vazgeçilebilir bir mekan, en kolay ertelenen taleptir.
- Konutta ve çevresinde çocuğun kendi kendine ve arkadaşlarıyla oynayabileceği mekanlar yaratmak önemlidir.
- Çocukların, oyunlarını gözlenmeden ve müdahale edilmeden oynamak istemeleri gözönüne alınırsa, çocuk odasında bir oyun hacmi öngörülmesi doğru olacaktır.
- Kandiyoti, (2) çocukların % 82'sinin kalabalık bir oturma odasında ev ödevlerini yaptıklarını bulmuştur.

Ders çalışma bir konu üzerinde dikkatin yoğunlaşmasını gerektirdiğine göre, ya çocuk odasında çalışma imkanının olması ya da ayrı ama sessiz bir mekan sağlanması gerekmektedir. Ayrıca konutlarda genellikle çocuğun kendi arkadaşlarını ağırlaması gözönüne alınmamaktadır. Çocuğun sosyalleşmesinde yaşatlarıyla kurduğu ilişkilerinin

önemi gözönüne alınırsa, konutlarda çok sayıda çocuğa oynama ve çalışma imkanını sağlayacak mekanlara yer verilmesi bir "lüks" olmaktan çıkmakta, ihtiyaç haline gelmektedir.

Tablo 3.1.1. Grandjean'a göre (2) Çocuk Odasında olması gereken eşyalar ve kapladıkları yerler:

MOBİLYA	SAYI	MEKAN İHTİYACI
2 Yataklı çocuk odası		
Yatak	2	210 x 200
Çocuk Yatağı	1	130 x 70
Komidin	2	50 x 545
Dolap	1	120 x 60
Çalışma masası	2	120 x 60
Oyuncak ve kitap rafları	1	90 x 45
Serbest oyun alanı	-	120 x 60
1 Yataklı çocuk odası		
Yatak	1	210 x 200
Veya çocuk yatağı	1	130 x 70
Komodini	1	50 x 45
Dolap	1	120 x 60
Çalışma masası	1	120 x 60
Oyuncak ve kitap rafları	1	90 x 45
Serbest oyun alanı	-	120 x 180

ALMANYA'DA KONUTLARDA MEKANLARIN KULLANIM SÜRELERİ
(5:30 - 24:00 arası) (2)

Mekan Kullanım Ortalama Değerleri :

Yemek yeri olan oturma odası:

Anneler	7 saat 3 dakika
Babalar	4 saat 41 dakika
Heryaş grubundan çocuklar	3 saat 19 dakika
TOPLAM	15 saat 3 dakika

Yemek yeri olan mutfak:

Anneler	5 saat	52 dakika
Babalar	1 saat	44 dakika
Her yaş grubundan çocuklar	2 saat	39 dakika
TOPLAM	10 saat	15 dakika

Çocuk Odası:

Anneler	1 saat	26 dakika
Babalar		12 dakika
Her yaş grubundan çocuklar	8 saat	33 dakika
TOPLAM.....	10 saat	11 dakika

Oturma Odası (Yemek yeri olmayan):

Anneler	4 saat	33 dakika
Babalar	3 saat	25 dakika
Her yaş grubundan çocuklar	1 saat	29 dakika
TOPLAM	9 saat	27 dakika

Yemek Bölümü/Yemek Odası:

Anneler	3 saat	35 dakika
Babalar	1 saat	39 dakika
Her yaş grubundan çocuklar	2 saat	16 dakika
TOPLAM	6 saat	58 dakika

Ebeveyn Yatak Odası:

Anneler	3 saat	35 dakika
Babalar	2 saat	38 dakika
Her yaş grubundan çocuklar		5 dakika
TOPLAM	6 saat	18 dakika

Mutfak (yemek yeri olmayan):

Anneler	4 saat	27 dakika
Babalar		16 dakika
Her yaş grubundan çocuklar		32 dakika
TOPLAM	5 saat	15 dakika

Çalışma Odası:

Anneler	1 saat	16 dakika
Babalar	1 saat	50 dakika
Her yar grubundan çocuklar		14 dakika

Bu değerlere göre aile bireylerinin konut kullanım süreleri:

	<u>Harcanan Zaman</u>		
	Yukarıda adı geçen mekanlarda	Değer mekanlarda ve dışarıda	Toplam zaman
Anneler	15s.-38dak.	2s.-52dak.	18s.-30da.
Babalar	7s.-58dak.	10s.-32dak.	18s.-30da.
Çocuklar			
0-6 yaşı gr.	15s.-48dak.	2s.-41dak.	18s.-30da.
7-12yaşı gr.	12s.-14dak.	6s.-16dak.	18s.-30da.
13 yaşı ve sonrası	10s.-14dak.	8s.-16dak.	18s.-30da.

Bütün bunların sonucunda çocuğa bakım yapan kişınin bakım sırası sındaki ve çocuğun psikolojik, fiziksel gelişimindeki ihtiyaçlarına tam anlamıyla bir bütün halinde cevap verebilecek fonksiyonel bir ekipman açığı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu açıdan hareketle; annenin bakım sırasında koşturma halinde olmadan, fiziksel olarak yorulmadan zorlanmadan bakım yapabilmesini sağlayabilen, ocuk sağlığına yönelik, çocukla birlikte gelişip büyüyen, çocuğun çalışma oyun gibi bir çok ihtiyacına değişik şekillerde cevap verebilen bir ocuk bakım masası dizaynı amaçlanmıştır.

3.1.1. ocukla birlikte gelişen bebek bakım masasının fonksiyonel zellikleri

Ekipmanın fonksiyonel özelliklerine karar verilirken bebeğin bakımı sırasında birbirine yakın olan yani birbiri ardısıra gelen eylemlerin bu ekipmanda biraraya getirilmesine dikkat edilmiştir.

ocuk ile gelişen bebek bakım masasının içerdiği bölümler şunlardır:

* KÜÇÜK YATAK BÖLÜMÜ

- Toplumumuzda, annelerde yeni doğmuş bebeklerini baştan, eski beşiklere benzeyen sepetlerde yatırma eğilimi vardır. Bu isteğe cevap verebilmek için küçük bir bebek yatağı tasarlanmıştır.

- ocuğu, arpmalardan dolayı oluşacak kazalardan korumak amacıyla, yatağı dört bir tarafından yumuşak bir malzeme ile koruma öngörülmektedir.

- İlk üç ay için öngörülen bu yatak kısmı, daha sonra, ekipmanın kenarına monte edilmiş bir levha ile üzeri kapatılıp, çekmece haline dönüştürülecektir.

* BÜYÜK YATAK BÖLÜMÜ

İlk üç aydan sonra, ekipmanın altından çekilerek çıkartılan yatak kullanılacaktır. Bu yatağın kenarları katlanabilir parmaklıklar ile çevrilidir.

Yatağın yerden yüksekliğine karar verilirken tek kriter "çocuk" gözönüne alınmıştır. Sadece, çocuğu düşme tehlikesinden korumak amacıyla yatak alçaltılmıştır. Bilinen şudur ki; belli yaştan sonra çocuk tırmanmaya başlayacaktır. Yapılan gözlemlere göre birçok çocuk, yatak parmaklıklarını aşip düşmektedir.

Belki burada annenin ihmalinden söz edilebilir. Bu olay anneye dezavantaj getirecektir. Kalınan bu ikilemin sonucu ancak laboratuvar çalışmaları ile ortaya çıkacaktır.

Çocuk büyüyüp artık genç olduğu zaman bu yatak bölümü depolama olarak kullanılacaktır. (Örneğin: Kışlık eşyaların depolanması, kitap, dergi depolanması gibi)

* YIKAMA BÖLÜMÜ

Çocuğun kendi odasında yıkanmasının daha sağlıklı olacağı fikri ile, ekipmana bir ayak ilave edilmiştir. Banyo yaptırılacağı zaman bu ayak çekilerek, üzerine küvet yerleştirilmektedir. Çocuğun altını bile yıkamak gerektiğinde bu küvet kullanılabilir. Anne banyoya gidip gelmemiş, çocuk da üşümemiş olur. Küvet çağı geçtiği zaman, çocuğun resim yapma çağı başlayacaktır. İşte o zaman yine aynı ayak çekilerek, ekipmanın yanına monte edilmiş ikinci levha çıkarılarak, ayağın üzerine yerleştirilip bir çalışma masası haline dönüştürülecektir.

* ALT DEĞİŞTİRME BÖLÜMÜ

Alt değiştirme bölümü olarak tasarlanmış bölümde ek olarak, çocuğun bakım malzemelerinin koyulduğu bir bölüm ve kirlilerin içine koyulup, alt değiştirme işlemi bittikten sonra kirlilerin ayrılıp, çöplerin toplanıp atıldığı küçük bir çöp sepeti yerleştirilmiştir. Alt değiştirme işleminin yapıldığı zemin üzerinde öngörülen bir kapak-çık aracılığı ile kirliler sepete atılmakta ve daha sonra öndeki kapak açılarak, kapağa bağlı bulunan çöp sepetinin içi boşaltılmaktadır.

Alt değiştirme bölümünün kenarına kısa bir parmaklık yerleştirilmiştir. Burada amaç çocuğun, annenin bir anlık dalgınlığı esnasında düşmesini engellemektedir. Hareketli olan bu parmaklık istenildiği zaman yükseltilerek, istenmediği zaman yuvasına oturtulacaktır.

Böylelikle ayrıca anne alt değiştirme esnasında bu parmaklık tarafından zorlanmamış olacaktır.

* DEPOLAMA

Ekipmana, boyutu büyötmeyecek şekilde, çok sayıda ve değişik boyutlarda çekmeceler eklenerek, depolama ihtiyacına cevap vermek istenmiştir.

Yapılan etödder sonucu yatak ve alt değiştirme bölümünün boyutlarından dolayı ekipmana iki yönden işleyen çekmecelerin yerleştirilmesi uygun görölmüştür. Bunlar genellikle raf sistemi şeklinde düşünölmüştür. Yatak tarafına gelen raflar çocuğa hasar vermemesi amacıyla sürgü kapaklar ile gizlenmiştir.

Büyük yatak dışarı çıktıktan sonra, ekipman içindeki boşluk çekmece olarak kullanılacaktır.

Bu fonksiyonel özelliklerin avantajlarını aşağıdaki gibi sıralamak olanaklıdır;

- Anne bakım yaparken, herşeye anında ulaşabilmektedir.
- Tek bir ünite de tüm bakım işlemlerini yapmak mümkündür.
- Çocuğun her yaştaki birçok ihtiyaçlarına cevap vermektedir.
- Sahip olduğu çok fonksiyona oranla, mekan içinde kapladığı alan azdır. Böylece mekan içinde çocuğa oyun alanı bırakma imkanı vardır.
- Her bir fonksiyonun ayrı bir renk ile ifade edilmesiyle çocuğa renk kavramı aşılanacaktır.

3.1.2. Ekipmanın boyutsal özellikleri

Çocuk ile birlikte gelişen bebek bakım masasının kullanıcısı olan çocuk ve ona bakan kişinin hareketlerinde zorlanmaması gerekmektedir. Bu da kullanılan boyutların yapılacak eylemlere uygunluğu ile sağlanır.

Böyle bir ekipmanın üzerinde bugüne kadar yapılan herhangi bir ergonomik araştırmaya rastlanılmamıştır. Kaynak olarak bugün piyasada bulunan bebek ekipmanlarının boyutları ve antropometrik boyutlardan yararlanılmıştır. Kullanılan boyutların ne ölçüde uygun olduğu laboratuvar çalışmaları ile incelenecektir. (Bölüm 4)

Kullanılan boyutlar şunlardır :

Küçük yatak bölümü : En = 63 cm
Boy = 71 cm
Derinlik = 30 cm

Büyük yatak bölümü : En = 70 cm
Boy = 140 cm
Yerden Yükseklik = 20 cm

Ekipmanın : En = 75 cm
Boy = 150 cm
Yüksekliği = 85 cm

3.1.3. Ekipmanın malzeme özellikleri

Çocuk ile birlikte gelişen bebek bakım masasında kullanılması gereken malzemenin çocuk ve ona bakan kişinin sağlığı açısından, hiçbir tehlike teşkil etmemesi ve aynı zamanda üretimi kolay olması gerekmektedir.

- Çocuğa ve bakıcıya zarar gelmemesi için bir darbe sonunda kolay kırılmayan,
 - Kolay çizilip, mikrop ve toz barındırmayan,
 - Kolay temizlenebilen,
 - Suya dayanıklı olan,
 - Yüzeyi sıcak olan,
 - Yapımı sırasında kolay işlenebilen,
 - Hafif olan,
 - Montaj kolaylığı sağlayan,
 - Kullanımda zorlanmaya sebebiyet vermeyecek detaylar sağlayan,
- Malzemelerin kullanılması öngörülmektedir.

3.2. DİZAYN ÇALIŞMALARI

Yapılan araştırmalar sonucunda çocukla birlikte gelişen bebek bakım masasının içermesi gereken özellikler belirlenmiş, uygun ölçüler seçilmiş ve çizimleri yapılmıştır.

Şekil 3.2.1.'de ekipmanın üstten görünüşü verilmektedir. Çizimde bebek bakım masasının üst kısmında alt değiştirme bölümü, çöp atma bölümü, küçük yatak bölümünün yer aldığı görülmektedir.

Şekil 3.2.2.'de ekipmanın ilk çekmece kotundan planı verilmektedir. Burada çöp kutusunun bulunduğu kapaklı kısım, küçük çekmece bölümü ve küçük yatak bölümü görülmektedir. Ekipman boyutlarından yararlanarak ortaya çıkan raf bölümü de ifade edilmektedir.

Şekil 3.2.3.'de ekipmanın orta çekmece kotundan planı verilmektedir. Arka raf bölümü, büyük çekmece bölümü ve düşme kapaklı raf bölümü ifade edilmektedir. Küvet ayağı detayından dolayı çekmece yerine düşme kapaklı raf sistemi kullanılmıştır.

Şekil 3.2.4.'de ekipmanın büyük yatak kotundan planı verilmektedir. Yatak ekipmanın içinde, korkuluklar yatak üzerine katlanmış hali ifade edilmektedir.

Şekil 3.2.5.'de ekipmanın önden görünüşü verilmektedir. Bebek bakım masasının kapaklı hali ifade edilmektedir.

Şekil 3.2.6.'da ekipmanın önden kapaksız hali verilmektedir.

Şekil 3.2.7.'de ekipmanın yandan, yatağın çıktığı yönden görünüşü verilmektedir. Bebek bakım masasının yandan kapaklı hali ifade edilmektedir.

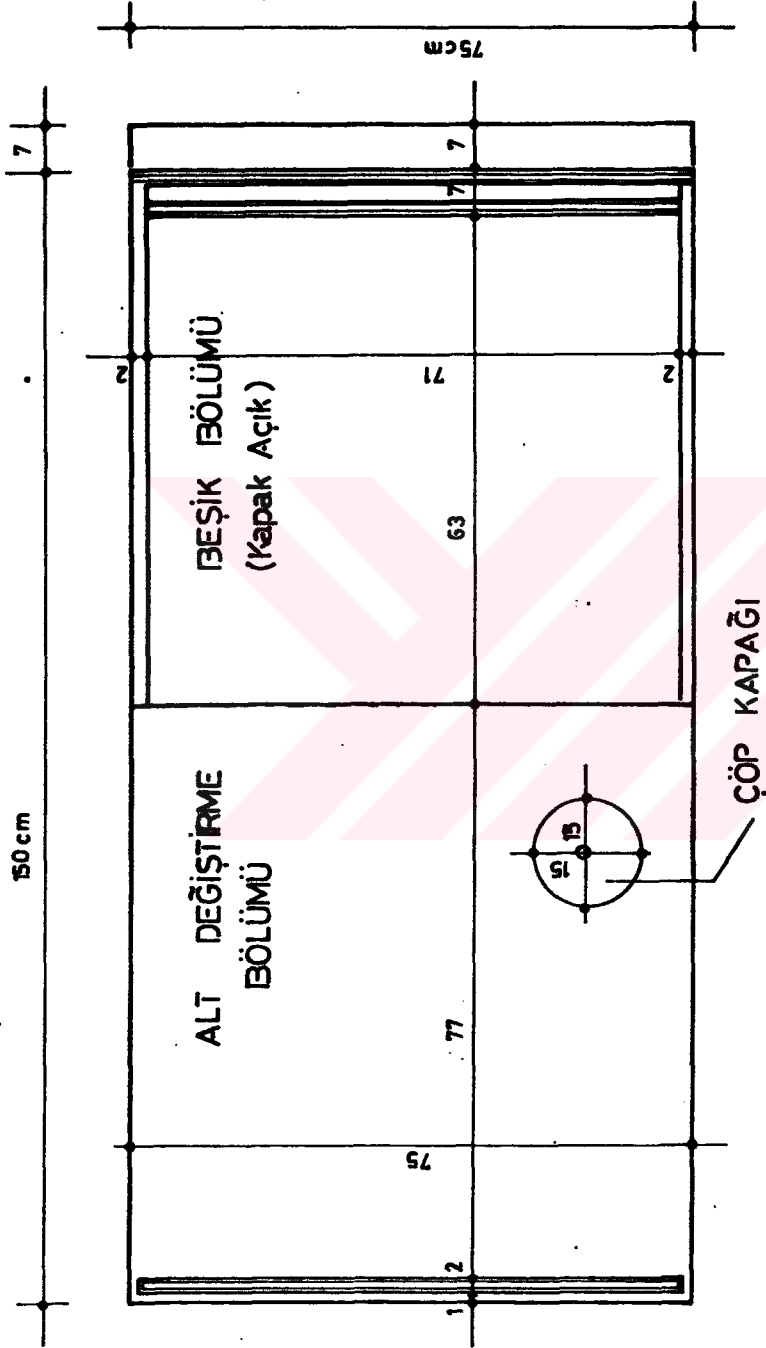
Şekil 3.2.8.'de ekipmanın yandan kapaksız hali verilmektedir.

Şekil 3.2.9.'da yatağın, korkulukların yatak üzerine katlanmış halinin planı verilmektedir.

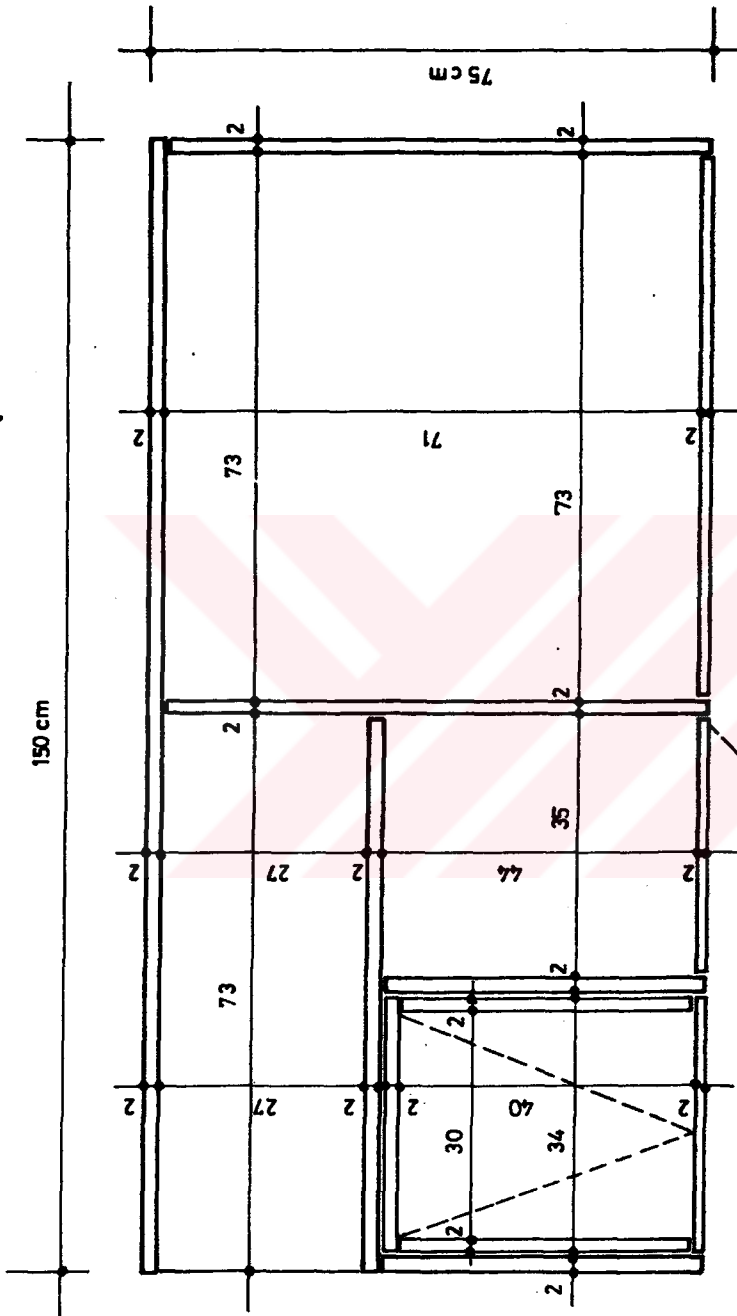
Şekil 3.2.10.'da yatağın korkulukları açık halinin görünüşü verilmektedir.

Şekil 3.2.11.'de ise ekipmanın perspektifsel ifadesi verilmektedir.

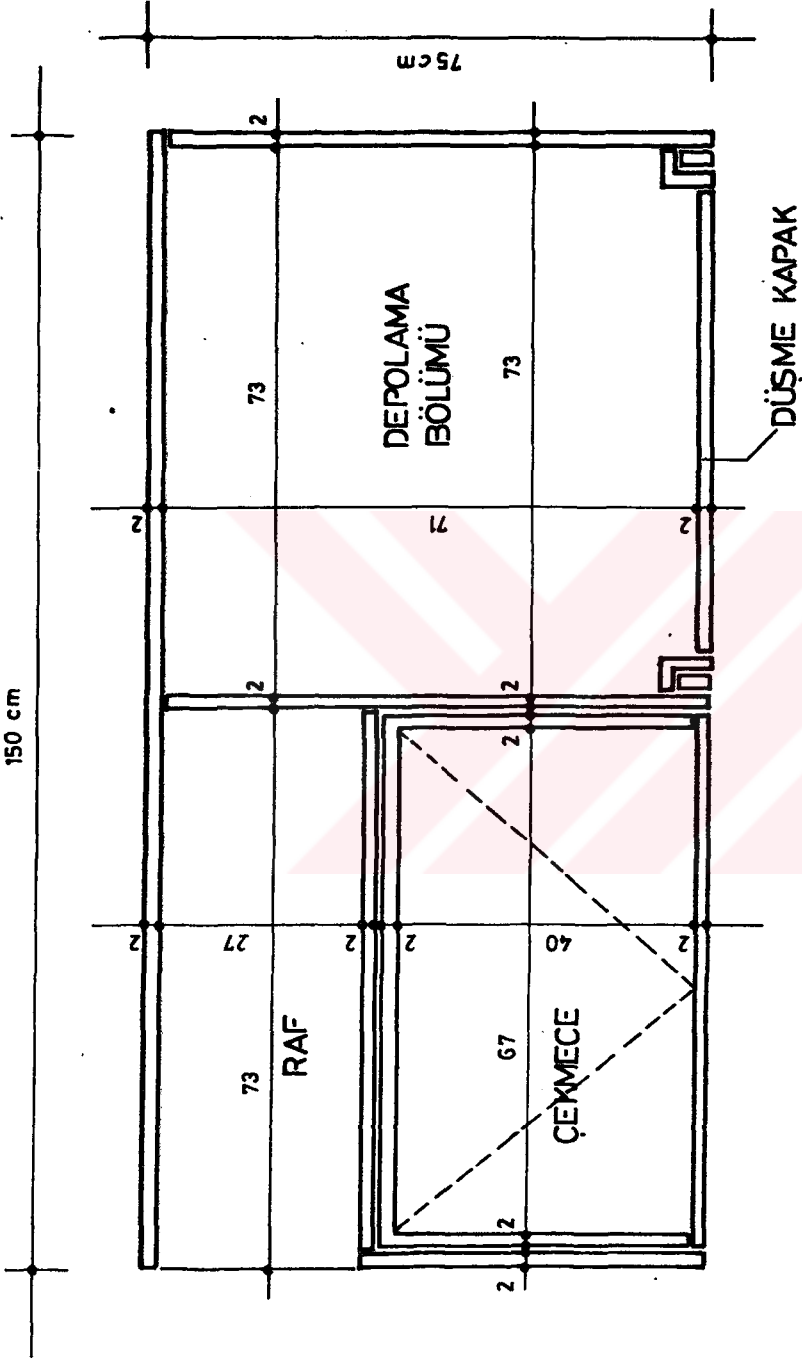

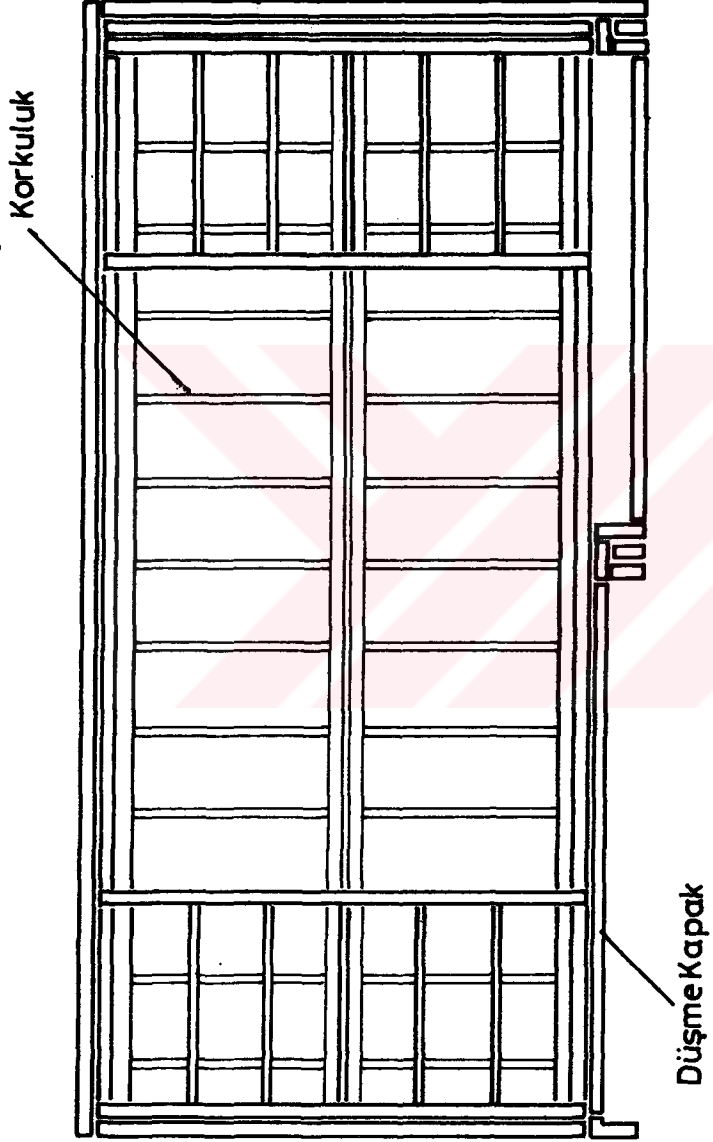
ŞEKİL 3.2.1 : Ekipmanın Üstten Görünüşü 1/10

ŞEKİL 3.2.2 Ekipmanın A-A Planı 1/10

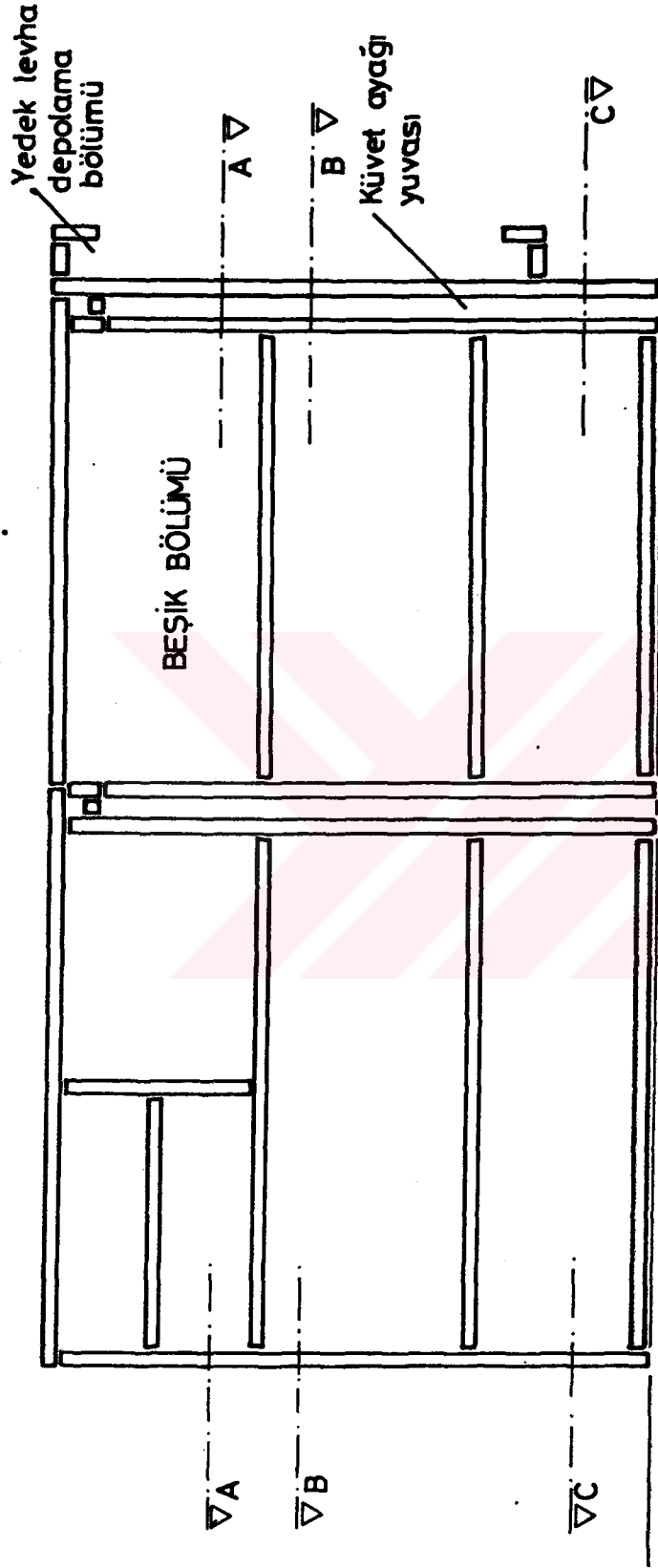
ŞEKİL 32.3: Ekipmanın B-B Planı 1/10

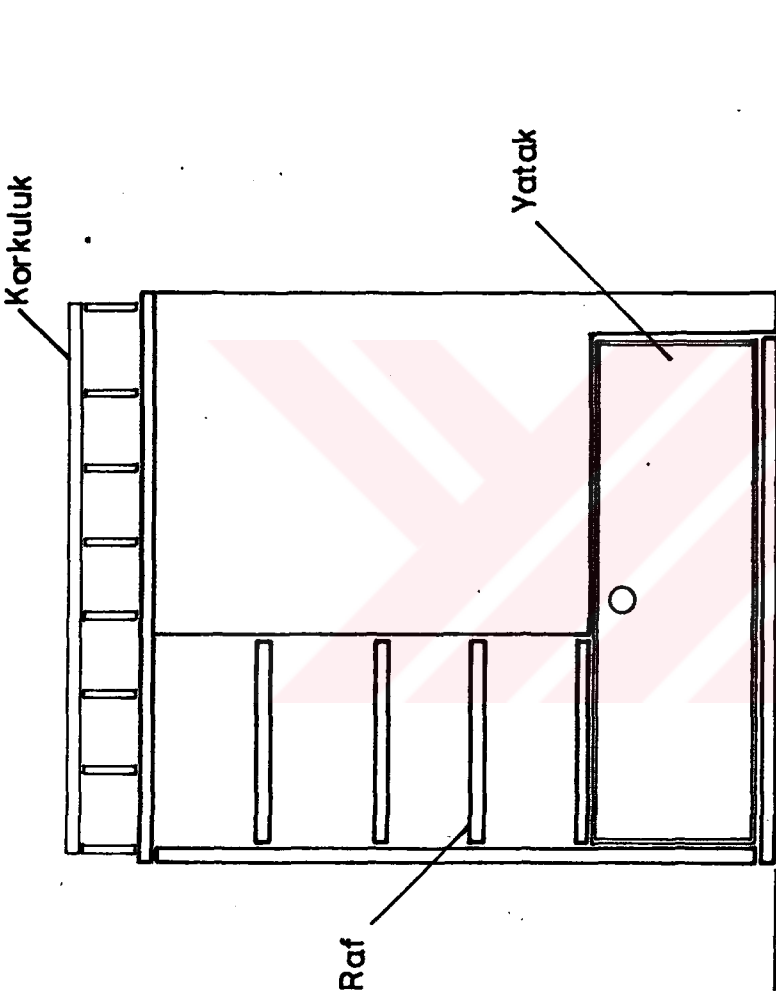
ŞEKİL 3.2.4: Ekipmanın C-C Planı 1/10

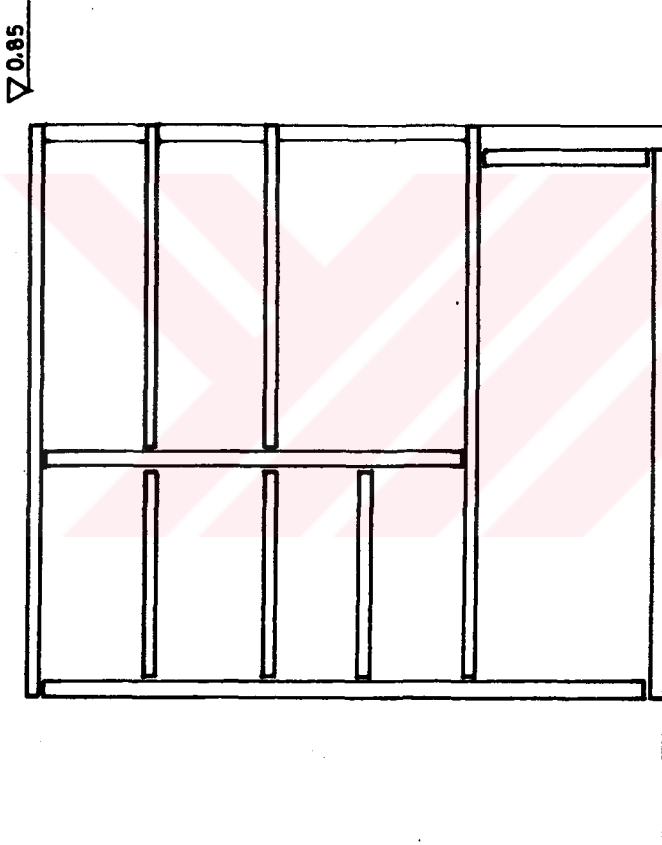
ŞEKİL 32.5 : Ekipmanın Ön Görünüşü 1/10

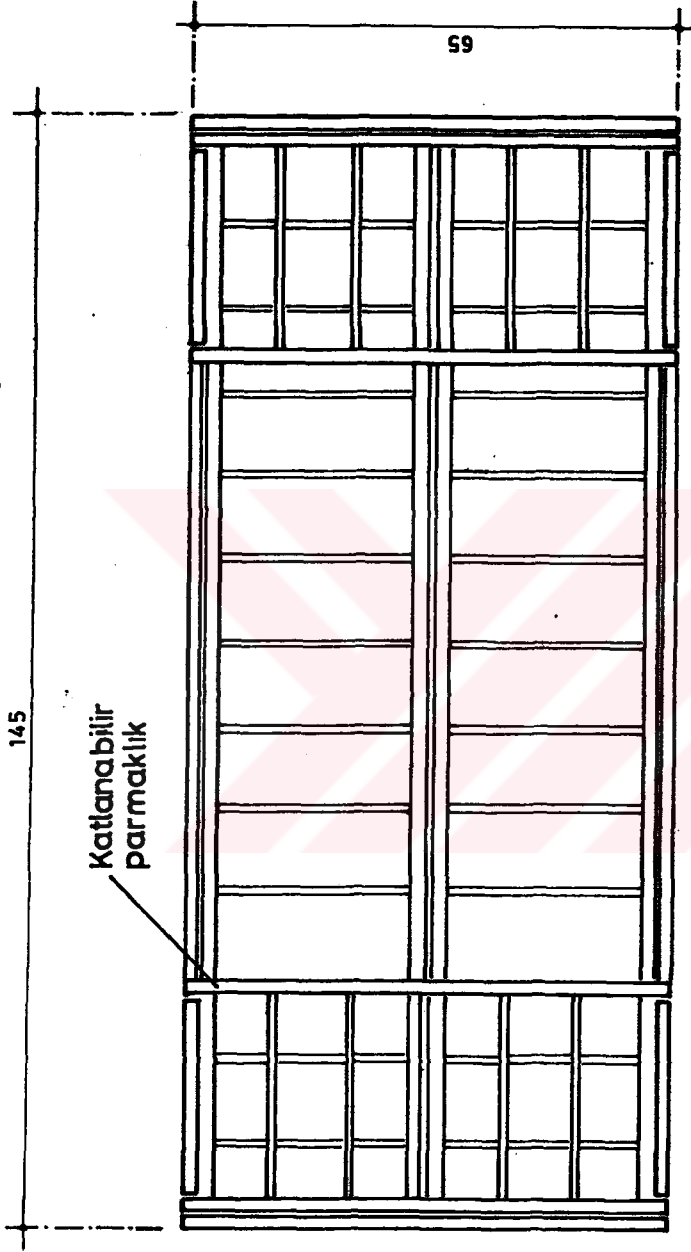
ŞEKİL 32.6: Ekipmanın Kapaksız Ön Görünüşü 1/10

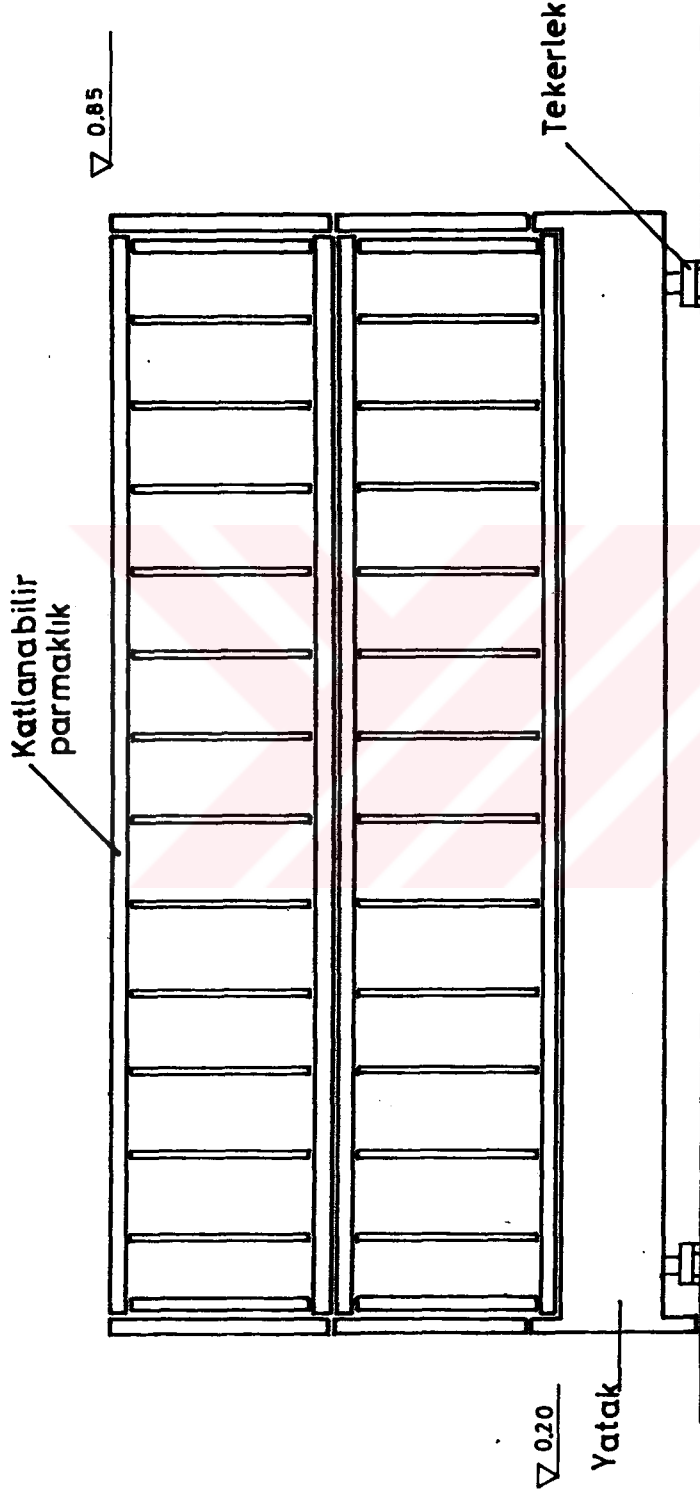
ŞEKİL 3.2.7: Ekipmanın Yan Görünüşü 1/10

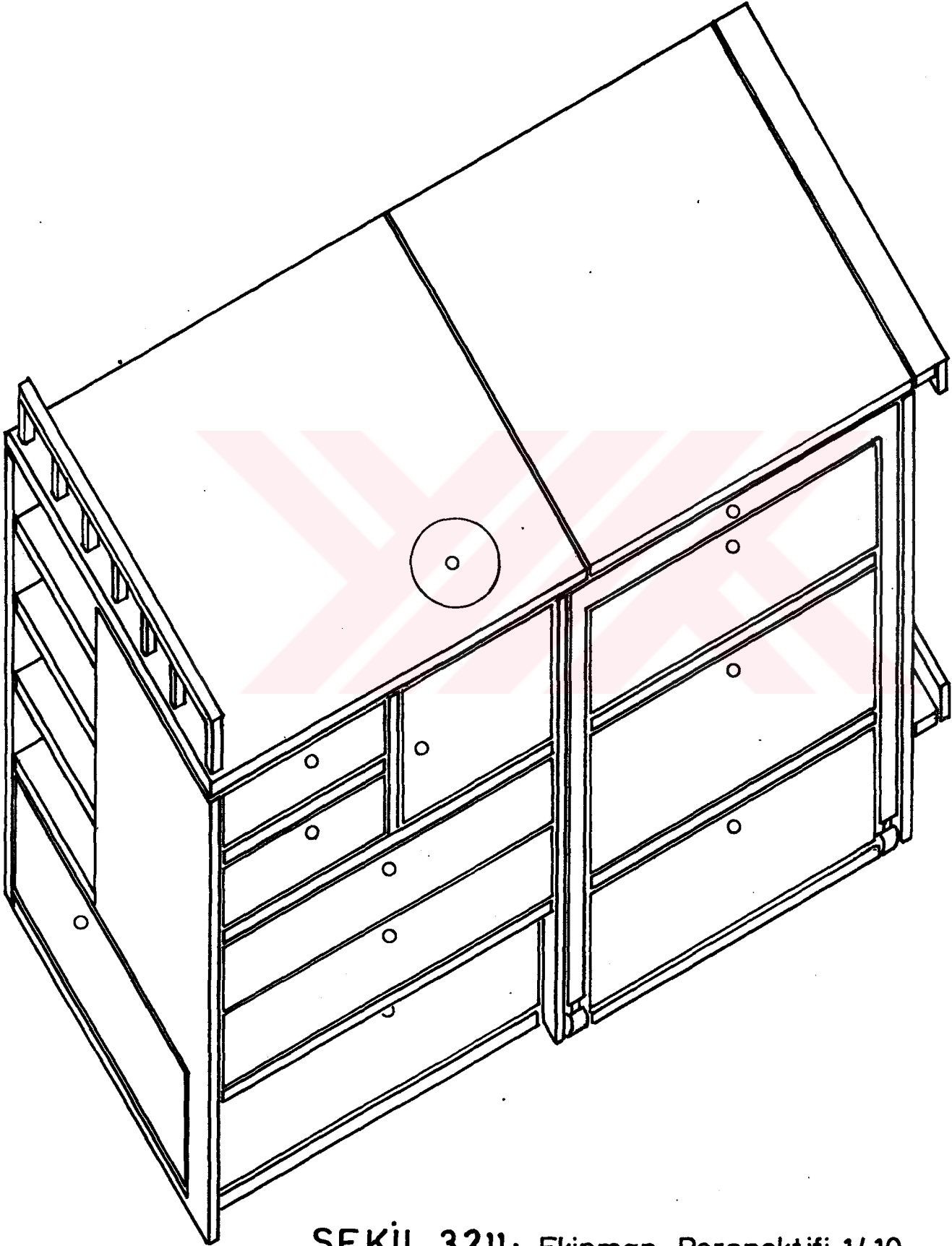
ŞEKİL 3.2.8: Ekipmanın Kapaksız Yan Görünüşü 1/10

ŞEKİL 3.2.9: Yatak Planı 1/10

ŞEKİL 3.2.10: Yatak Görünüşü 1/10

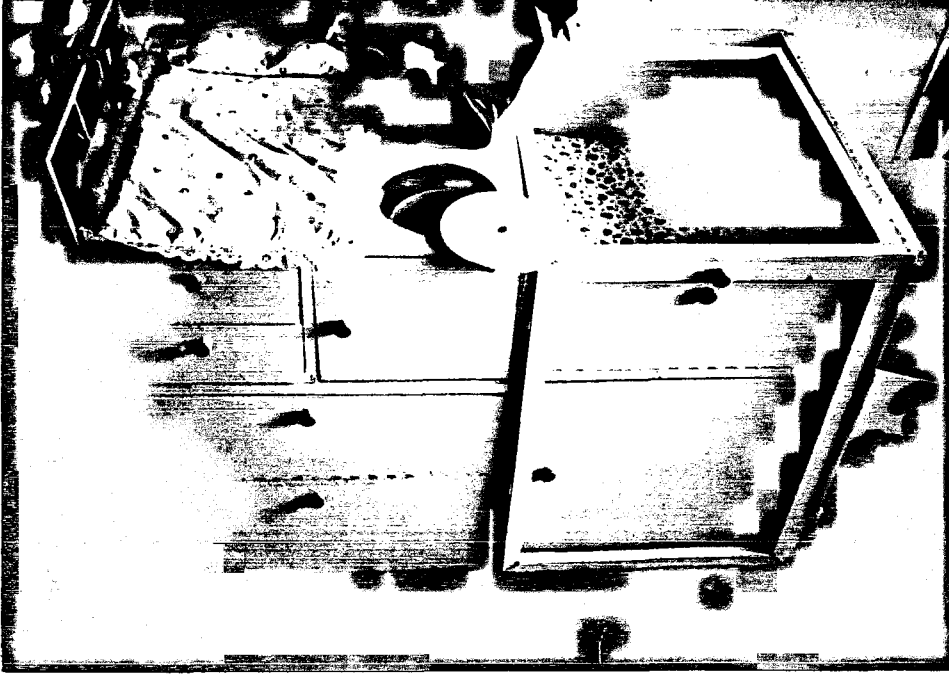
ŞEKİL 3.2.11: Ekipman Perspektifi 1/10

3.3. PROTOTİP ÇALIŞMALARI

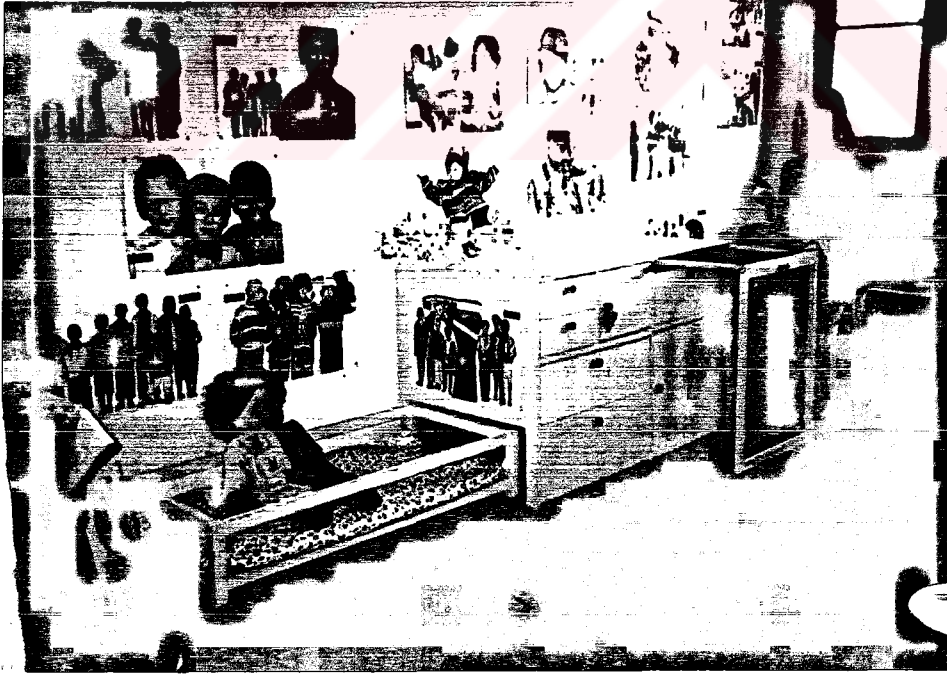
Tasarlanan ekipmanın çizimleri yapıldıktan sonra, hedeflenen amaçlara ne düzeyde ulaşıldığını araştırmaya karar verilmiştir. Bunun üzerine İ.T.Ü. Maket Atelyesinde bir prototip yaptırılmıştır. Eldeki imkanların kısıtlı oluşundan dolayı, estetik açıdan çok iyi olmayan, birtakım detayları tam çözülememiş bir prototip elde edilmiştir. Ancak hazırlanan prototip, yapılan tasarımın ana fikirlerini yeterince ifade etmektedir. Eksik kalan yani prototipte tam olarak anlatılamayan detaylar, deneklere yapılan sözlü açıklamalarla takviye edilmiştir.

Resim 1: Prototipin önden görünüşü

Resim 2: Alt değiştirme bۆlümü, çöp kapağı ve küçük yatağın üstten gۆrnř

Resim 3: Büyük yatağın dışarı çekilmiş hali ve küvet ayağı diye ifade edilen ayağın dışarı çekilmiş hali. kk yatağın üzeri kapalı.

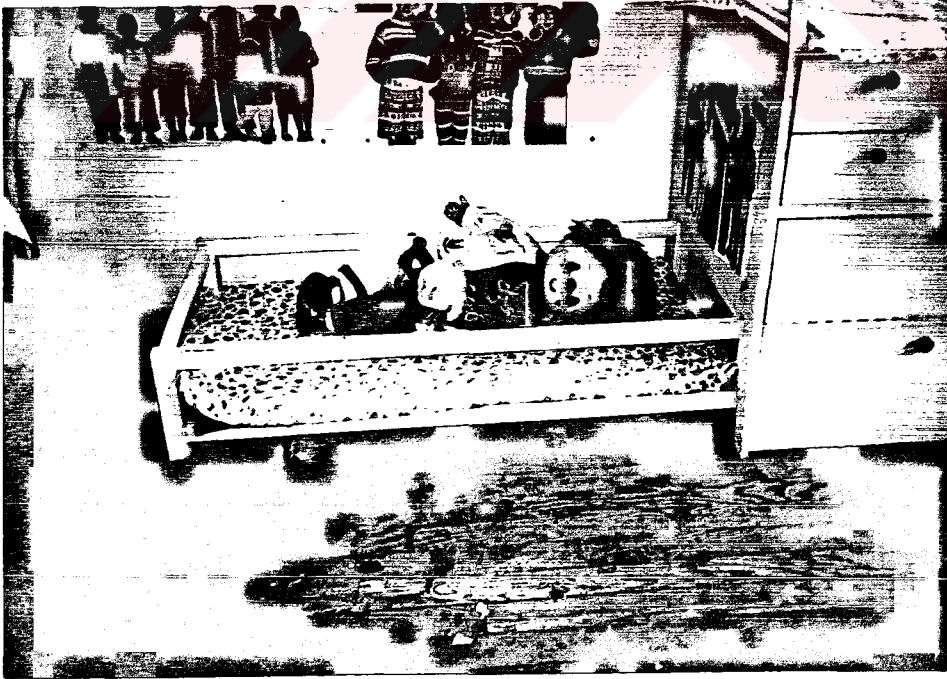
Resim 4: Alt değiştirme bۆlümü. Bebeğin altı değiştirilirken

Resim 5: Kűvet bۆlümü bebek banyo yaptırılırken

Resim 6: Büyük yatak dışarıda iken ekipmanın uzaktan görünüşü

Resim 7: Büyük yatak bölümü bebek uyurken

Resim 8: Çalışma masası bölümü, küvet ayağının sonradan masa ayağı olarak kullanılması

Resim 9: Bebek bakım malzemelerinin yerleştirildiği bölüm ve kapağa bağlı çöp sepeti. Büyük yatak ekipman içerisinde

Resim 10: Büyük yatak dışarıda
Masa kurulmuş şekilde

Resim 11: Küvet bölümü dışarıda iken ekipman görünüşü

BÖLÜM 4, LABORATUAR ÇALIŞMALARI

Tasarlanan ekipmanın prototipi yaptırıldıktan sonra laboratuvar çalışmalarının yapılmasına karar verilmiştir. İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi 358 no'lu odada prototipin deneklere denetlenmesine ve anket formlarının doldurtulmasına geçilmiştir. Deneklerin farklı kesimlerde olmasına dikkat edilmiştir. 38 anke ile bu çalışmalar yapılmıştır.

4.1. LABORATUAR ÇALIŞMALARININ AMACI

Tasarlanan ve prototipi yapılan bu ürünün hedeflenen amaca ne düzeyde ulaşıldığı araştırmak için laboratuvar çalışmaları yapılmıştır.

4.2. METOD

Laboratuvar çalışmaları 2 aşamada gerçekleştirilmiştir:

- A./ Deneyisel Çalışmalar,
- B./ Anket Çalışmaları.

A./ Deneyisel çalışmalar laboratuvar çalışmalarına katılan kişilere prototipi deneterek ve deneklerin gözlemleriyle gerçekleştirilmiştir.

B./ Anket çalışmaları bilgisayarda DBASE ve LOTUS programları ile değerlendirildi. DBASE programına veriler girildi ve istenilen değerler elde edildikten sonra LOTUS'dan grafikler alınmıştır.

Bu anket sorularının hazırlanmasında, bu konuda uzman olan Sn. Duygu Öztuzcu'nun değerli bilgilerine başvurulmuştur. Daha sonra, hazırlanan bu anketler deneklere doldurtulmuştur. Aşağıda kullanılan anket örneklerinden bir boş, bir de doldurulmuş olanı verilmektedir.

BOŞ ANKET ÖRNEĞİ

Soruları okuduktan sonra, lütfen, kutuları işaretleyerek veya yazarak cevaplandırınız. Verilen kodlar kullanılarak isimler kesinlikle açıklanmayacaktır.

1) Adınız Soyadınız :

2) Mesleğiniz :

3) Eğitiminiz : ilk ☐ orta ☐ lise ☐ üniversite ☐

4) Cinsiyetiniz : Kadın ☐ Erkek ☐

5) Kaç çocuğunuz var? _____

6) Çocuklarınızı büyütürken ayrı bir oda var mıydı?

Evet ☐

Hayır ☐

7) Bebeğinizi nerede yıkadınız?

☐ Banyo ☐ Bebek odası ☐ Kendi odanız ☐ Salon

☐ Mutfak ☐ Diğer

8) Bebeğinizi yıkamak için ayrı bir yere ihtiyaç var mı? Bu konuda karşılaştığınız zorluklar nelerdir? _____

xxx Lütfen bundan sonraki soruları uygulamadan sonra cevaplayınız...

1) Bebek bakım masasının yüksekliği sizce uygun mu?

☐ Uygun

☐ Alçak

☐ Yüksek

2) Çekmeceler bir bebeğin eşyalarını koymak için yeterli mi?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

3) Çekmeceler kullanışlı mı?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

4) Çekmecelerin yerleri uygun mu?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

5) Bebeklik süresi için öngörülen yatma bölümü yeterlimi?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden?_____

6) Uygulama sırasındaki hareketlerinizde zorlandınız mı?

☐ Evet

☐ Hayır

Evet ise nerede ve neden?_____

7) Yıkama bölümünün yüksekliği sizce uygun mu?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden?_____

8) Yıkama bölümünün sağda olması sizce uygun mu?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden?_____

9) Büyük yatağın yüksekliği sizce yeterlimi?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden?_____

10) Çekmeceler, bebeklik yatağı, yıkama bölümü ve büyük yatağı konumları sizce uygun mu?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise, sizce nerede olmalılar

Çekmece:_____

Büyük yatak:_____

Yıkama bölümü:_____

Büyük yatak:_____

Alt değiştirme yeri:_____

11) Bebek bakım masasının köşelerinin yuvarlak olmasını tercih edermiydiniz?

☐ Evet

☐ Hayır

Evet ise neden?_____

12) Bebek bakım masasının ne renk olmasını isterdiniz?

☐ Pembe

☐ Mavi

☐ Sarı

☐ Diğer

☐ Yeşil

☐ Beyaz

☐ Kırmızı

- 13) Bebek bakım masasının ileride başka amaçla, uygun şekilde (örneğin : dolaba dönüşmüş şekilde) kullanılabilmesi sizin için önemlidir.

☐ Evet

☐ Hayır

Evet ise neden? _____

Hayır ise neden? _____

- 14) Bebek bakım masasının sizce olumlu özellikleri nelerdir?

- 15) Bebek bakım masasının sizce olumsuz özellikleri nelerdir?

- 16) Bu bebek bakım masası piyasada olsa satın alıp kullanmak istermiydiniz?

☐ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

- 17) Böyle bir masanın sizce makul fiyatı nedir?

Çok değerli katkılarınıza teşekkür ederiz.....

KULLANILMIŞ ANKET ÖRNEĞİ

Soruları okuduktan sonra, lütfen, kutuları işaretleyerek veya yazarak cevaplandırınız. Verilen kodlar kullanılarak isimler kesinlikle açıklanmayacaktır.

1) Adınız Soyadınız :

2) Mesleğiniz : *İkinci Sınıf - Ev Hanımı*

3) Eğitiminiz : ilk ☐ orta ☐ lise ☐ üniversite ☒

4) Cinsiyetiniz : Kadın ☒ Erkek ☐

5) Kaç çocuğunuz var? *Üç*

6) Çocuklarınızı büyütürken ayrı bir oda var mıydı?
Evet ☐ Hayır ☒

7) Bebeğinizi nerede yıkadınız?

☐ Banyo ☒ Bebek odası ☐ Kendi odanız ☐ Salon
☐ Mutfak ☐ Diğer

8) Bebeğinizi yıkamak için ayrı bir yere ihtiyaç var mı? Bu konuda karşılaştığınız zorluklar nelerdir? *Hayır.*

xxx Lütfen bundan sonraki soruları uygulamadan sonra cevaplayınız...

1) Bebek bakım masasının yüksekliği sizce uygun mu?

☒ Uygun ☐ Alçak ☐ Yüksek

2) Çekmeceler bir bebeğin eşyalarını koymak için yeterlimi?

☒ Evet ☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

3) Çekmeceler kullanışlı mı?

☒ Evet ☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

4) Çekmecelerin yerleri uygun mu?

☒ Evet ☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

5) Bebeklik süresi için öngörülen yatma bölümü yeterlimi?

☒ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

6) Uygulama sırasındaki hareketlerinizde zorlandınız mı?

☐ Evet

☒ Hayır

Evet ise nerede ve neden? _____

7) Yıkama bölümünün yüksekliği sizce uygun mu?

☒ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

8) Yıkama bölümünün sağda olması sizce uygun mu?

☒ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

9) Büyük yatağın yüksekliği sizce yeterlimi?

☒ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

10) Çekmeceler, bebeklik yatağı, yıkama bölümü ve büyük yatağı konumları sizce uygun mu?

☒ Evet

☐ Hayır

Hayır ise, sizce nerede olmalılar

Çekmece: _____

Küçük yatak: _____

Yıkama bölümü: _____

Büyük yatak: _____

Alt değiştirme yeri: _____

11) Bebek bakım masasının köşelerinin yuvarlak olmasını tercih edermiydiniz?

☐ Evet

☒ Hayır

Evet ise neden? _____

12) Bebek bakım masasının ne renk olmasını isterdiniz?

☐ Pembe

☐ Mavi

☐ Sarı

☐ Diğer

☐ Yeşil

☒ Beyaz

☐ Kırmızı

- 13) Bebek bakım masasının ileride başka amaçla, uygun şekilde (örneğin : dolaba dönüşmüş şekilde) kullanılabilmesi sizin için önemlidir.

☒ Evet

☐ Hayır

Evet ise neden? Mekandan tasarruf etmiş oluruz.

Hayır ise neden? _____

- 14) Bebek bakım masasının sizce olumlu özellikleri nelerdir?

Etrafa dağıtmadan daha kısa zamanda bebeğin bakımı yapılmış olur.

- 15) Bebek bakım masasının sizce olumsuz özellikleri nelerdir?

Yok.

- 16) Bu bebek bakım masası piyasada olsa satın alıp kullanmak istermiydiniz?

☒ Evet

☐ Hayır

Hayır ise neden? _____

- 17) Böyle bir masanın sizce makul fiyatı nedir?

5. Milyon .

Gök değerli katkılarınıza teşekkür ederiz.....

4.3. SONUÇLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doldurulan anket formları bilgisayarda DBASE ve LOTUS programları kullanılarak değerlendirilmiştir. DBASE programına veriler girilmiştir. LOTUS programı kullanılarak sonuçların grafiksel ifadesi elde edilmiştir.

38 anne ile görüşülmüştür.

Meslek gruplarına göre görüşülen kişiler;

Ev hanımı : 14
Mimar : 6
Memur : 3
Doktor : 2
Emekli : 2
Öğretme : 11

Öğrenim durumlarına göre görüşülen kişi sayıları;

Üniversite mezunu : 25
Lise mezunu : 8
Ortaokul mezunu : 3
İlkokul mezunu : 2

Bebek bakım masasını oluşturan ekipmanla ilgili görüşler ise aşağıdaki gibidir: (Rakamlar kişi sayısını belirtmektedir.)

	Uygun Bulanlar	Alçak Bulanlar	Yüksek Bulanlar
Bebek Bakım Masasının Yüksekliğini	37	1	0

	Bulanlar	Bulmayanlar
Çekmecelerin boyutunu Yeterli	25	13
Çekmeceleri Kullanışlı	38	0
Çekmecelerin yerlerini uygun	34	4

	Bulanlar	Bulmayanlar
Küçük yatağı Yeterli	28	10

	Zorlananlar				Zorlanmayanlar		
Uygulama sırasındaki hareketlerinden	3				28		
	Bulanlar				Bulmayanlar		
Yıkama Bölümünün Yüksekliğini uygun	37				1		
	Bulanlar				Bulmayanlar		
Yıkama Bölümünün sağda olmasını uygun	30				8		
Büyük yatak yüksekliğini uygun	20				18		
	Edenler				Etmeyenler		
Bebek bakım masasının köşelerinin yuvarlak olmasını tercih	31				7		
	Pembe	Yeşil	Mavi	Beyaz	Sarı	Kırmızı	Çok renkli
Tercih edilen renkler	11	0	5	23	0	2	4
	Edenler				Etmeyenler		
İleride başka amaçla kullanılmasını tercih	34				4		
	İsteyenler				İstemeyenler		
Satın alıp kullanmak	35				3		

Verilen ortalama fiyat: 2.570.000.- TL'dir.

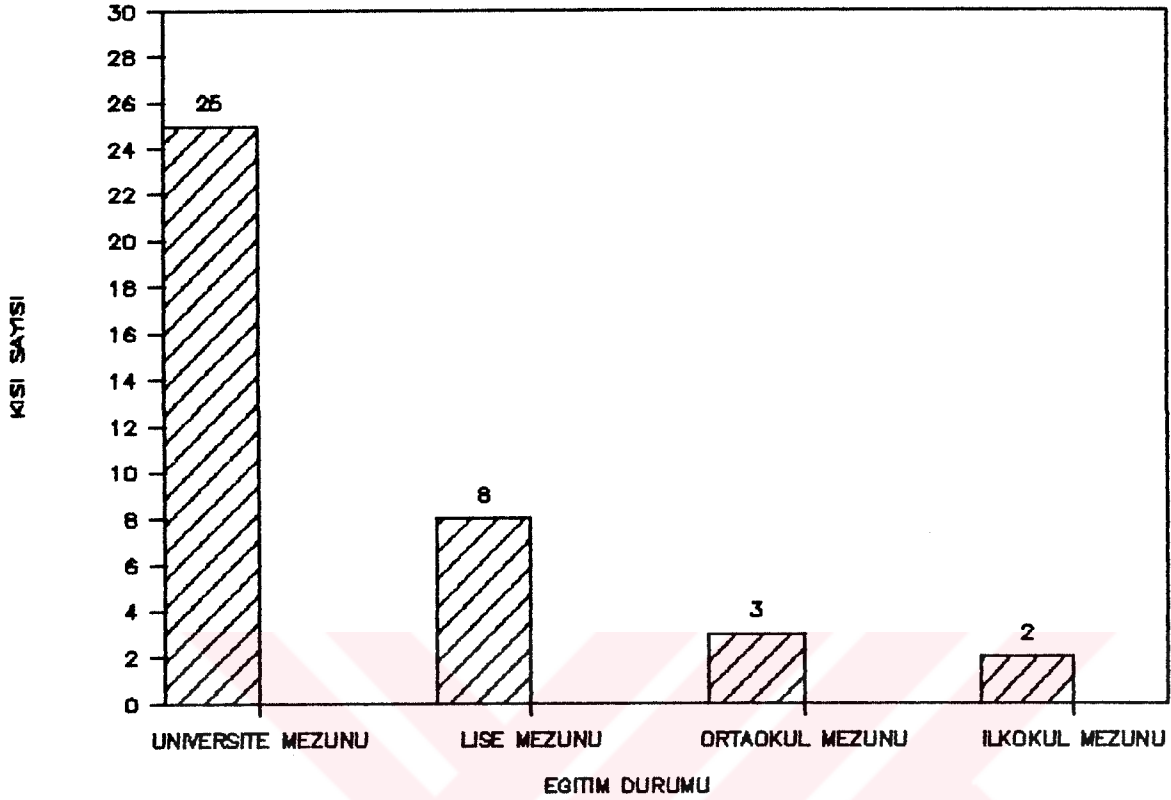
(Burada söz konusu olan fiyatlar anketlerin yapıldığı Haziran-Ekim 1991 tarihleri arasında geçerli olup, bugünkü fiyatları yansıtmaktadır.)

Aşağıda bilgisayardan alınan grafikler verilmektedir. Grafiklerde verilen cevapların yüzde şeklinde birbirleri ile oranları gösterilmektedir.

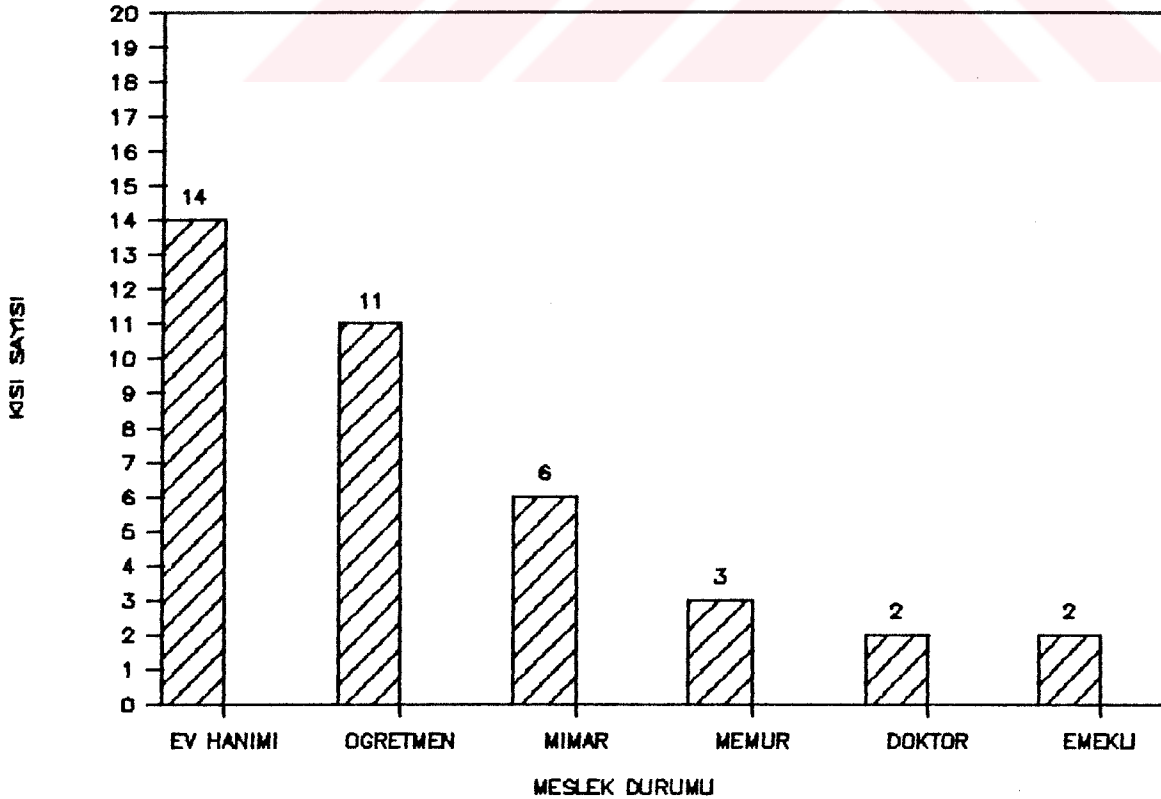
Bu düzenlemenin I.kısımında deneklerin özellikleri tanımlamakta, II.kısımda ise deney ve anketler sonucu verilen cevap ve öneriler irdelenmektedir.

I. Görüşülen Kişilerin Özellikleri

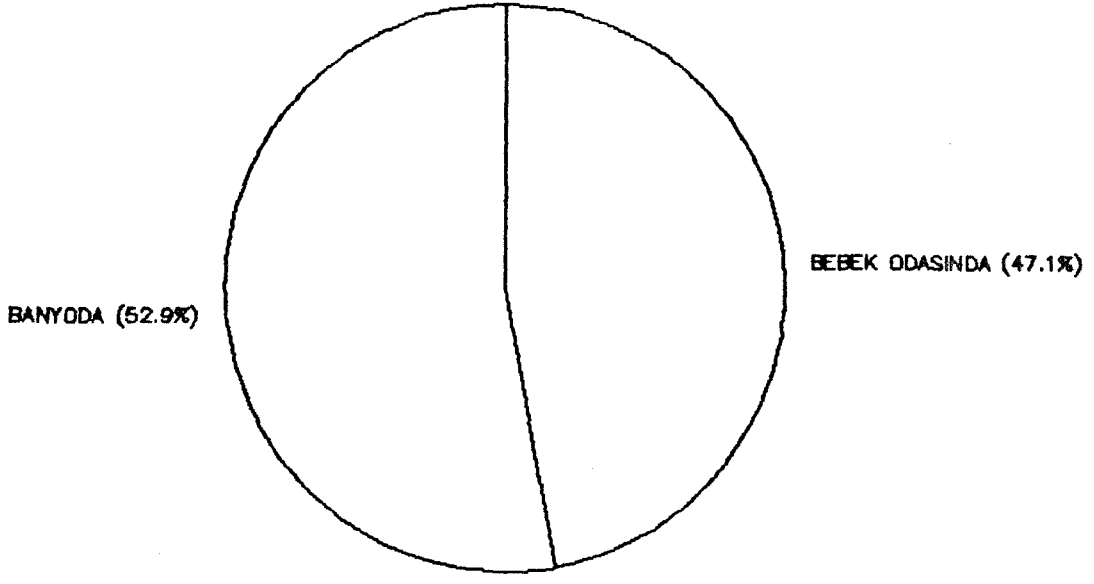
Deney öncesi ve anket sırasında yapılan görüşmelerin sonuçlarına bağlı olarak deneklerin özelliklerinin grafiksel gösterimi

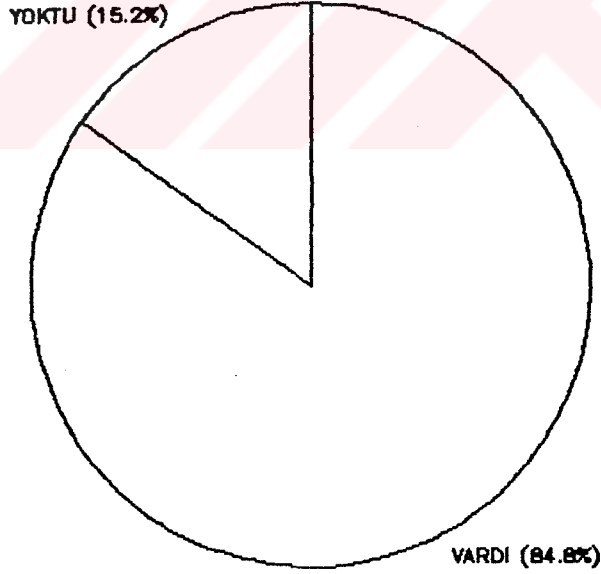
Şekil 4.3.1. Öğrenime Göre Dağılım

Şekil 4.3.2. Mesleklere Göre Dağılım

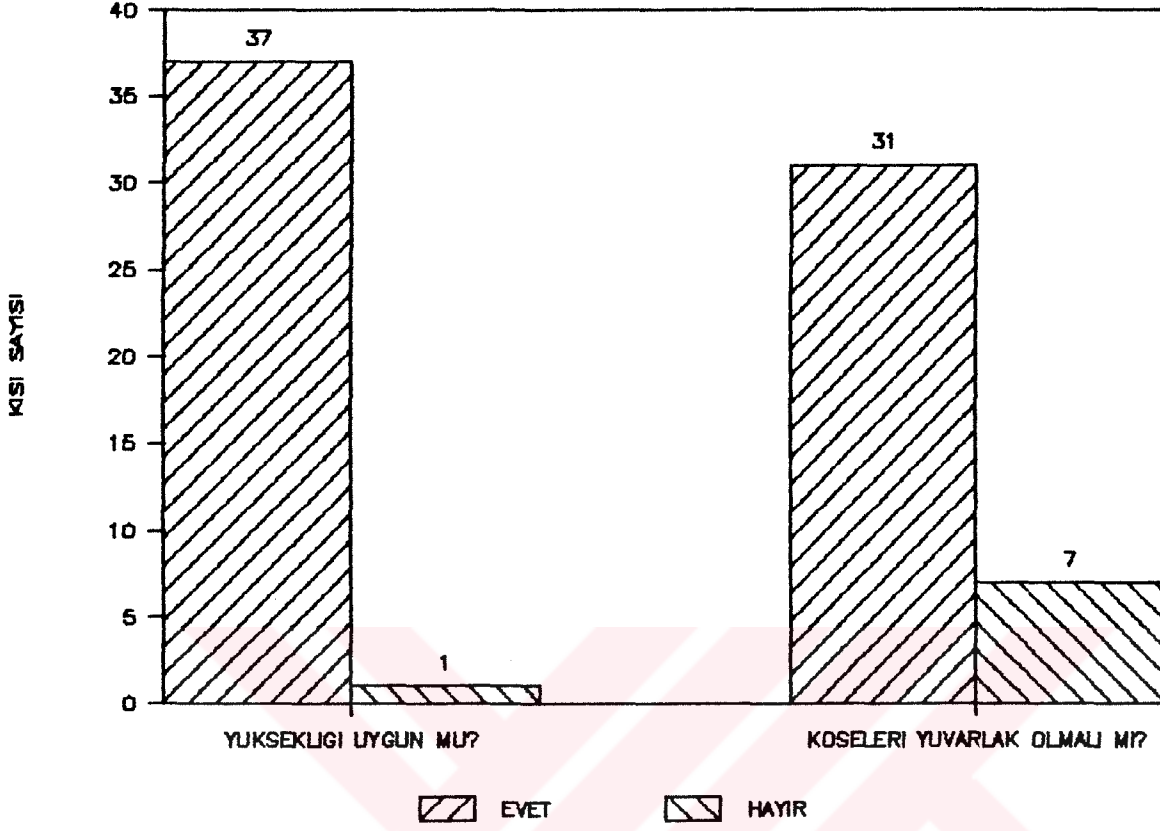
Şekil 4.3.3. "Bebeğinizi nerede yıkadınız?" sorusuna verilen cevapların grafiksel ifadesi

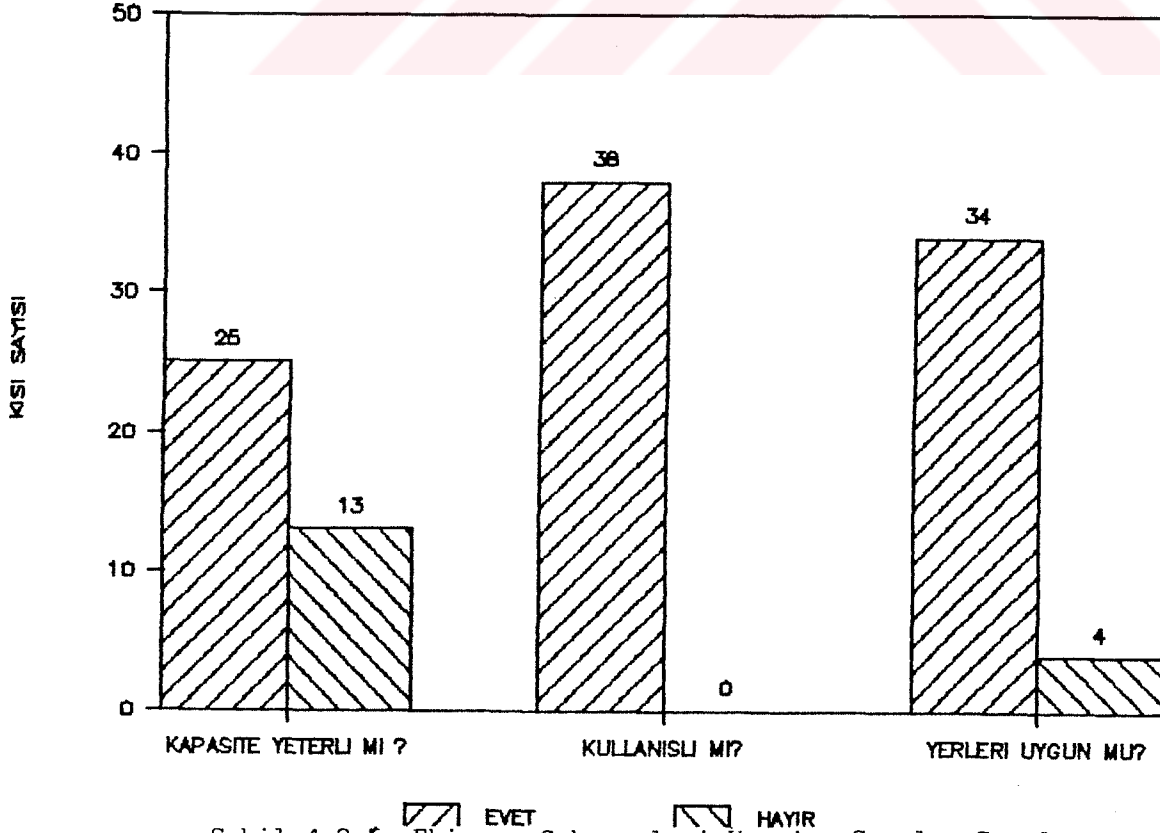
Şekil 4.3.4. "Çocuklarınızı büyütürken ayrı bir oda var mıydı?" sorusuna verilen cevapların grafiksel ifadesi

II. Verilen Cevap ve Öneriler

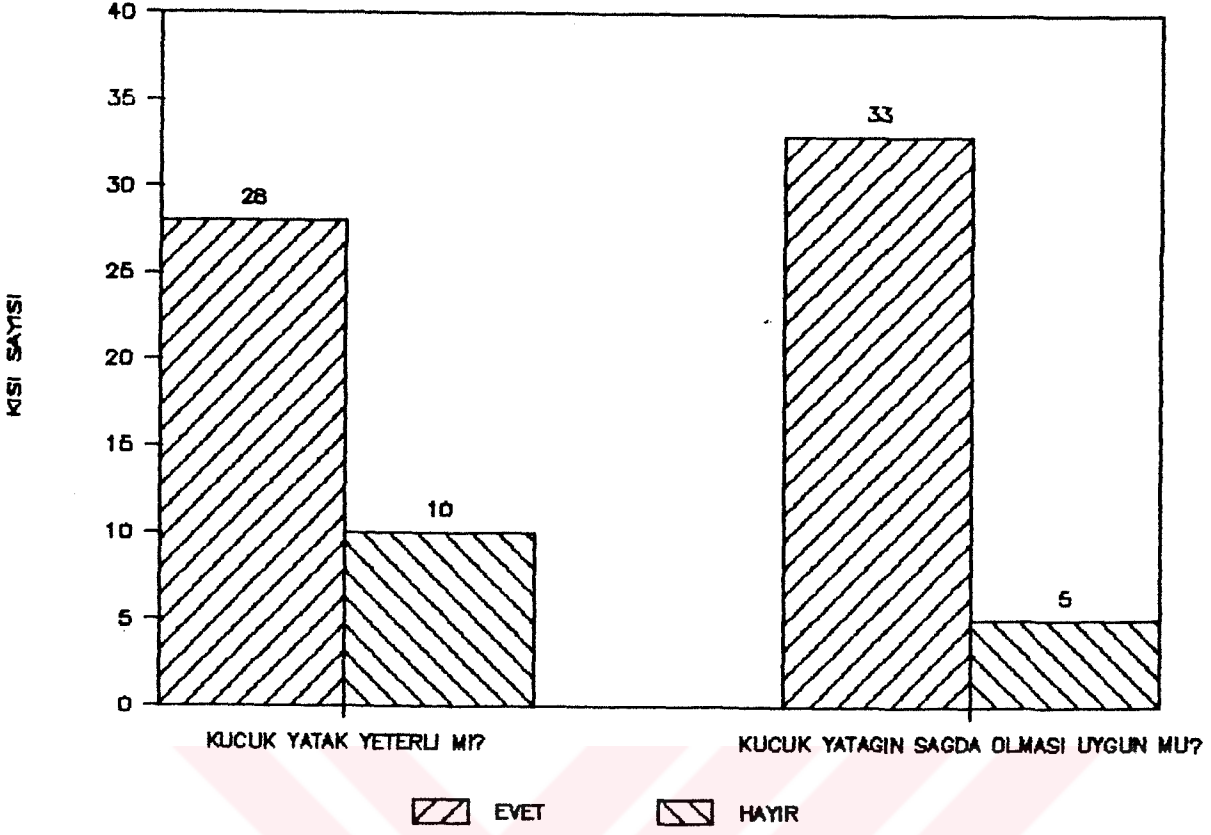
Deney ve anketlerin cevaplanmasını müteakiben yapılan irdeleme sonuçlarının grafiksel gösterimi

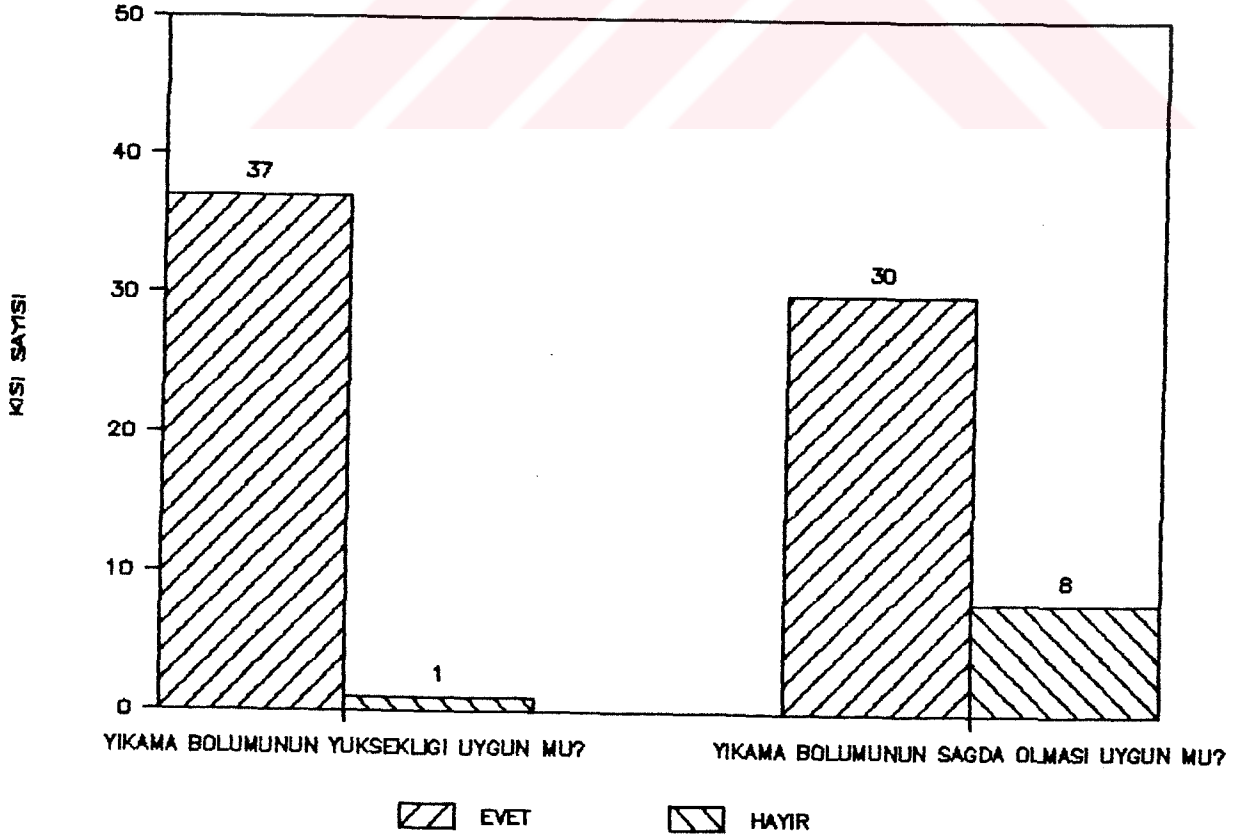
Şekil 4.3.5: Bebek Bakım Masası Üzerine Sorulan Sorulara Verilen Cevapların Grafiksel İfadesi

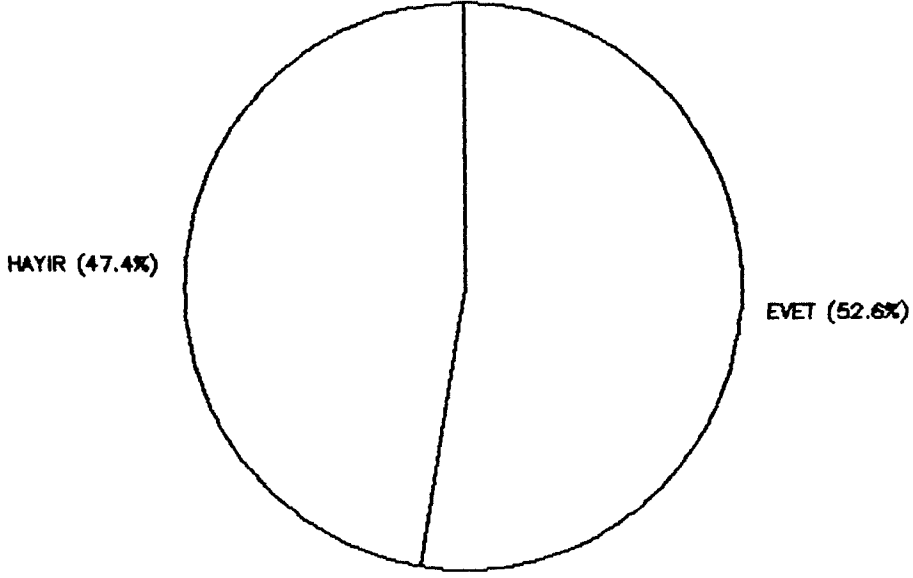
Şekil 4.3.6: Ekipman Çekmeceleri Üzerine Sorulan Sorulara Verilen Cevapların Grafiksel İfadesi

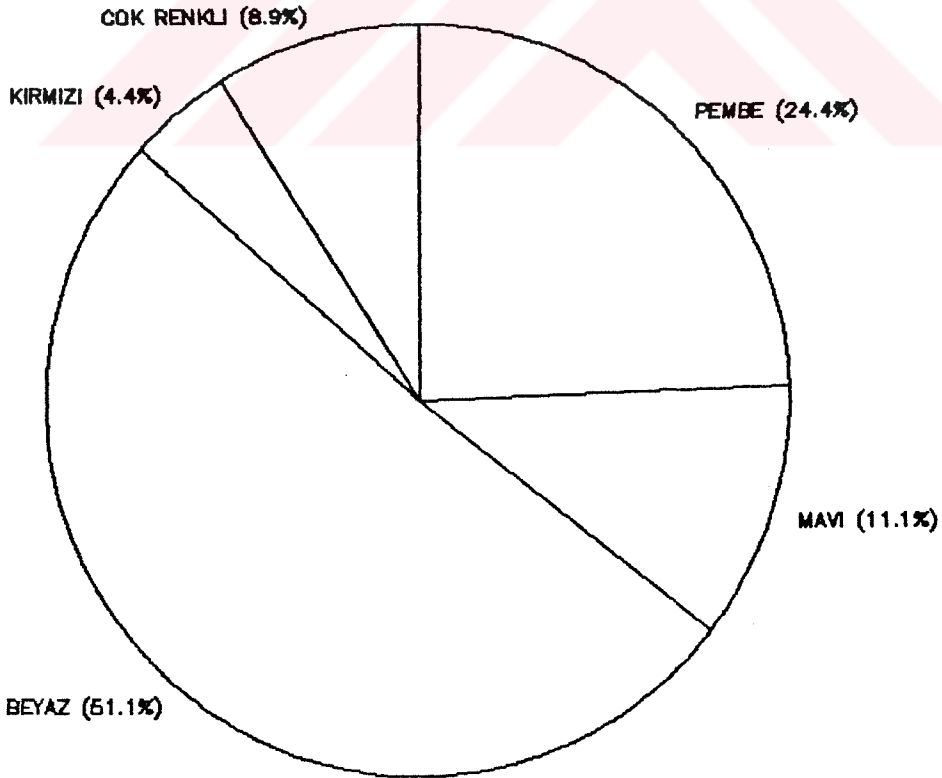
Şekil 4.3.7. Ekipmanın İçerdiği Küçük Yatak Bölümü Üzerine Sorulan Sorulara Verilen Cevapların Grafikselsel İfadesi

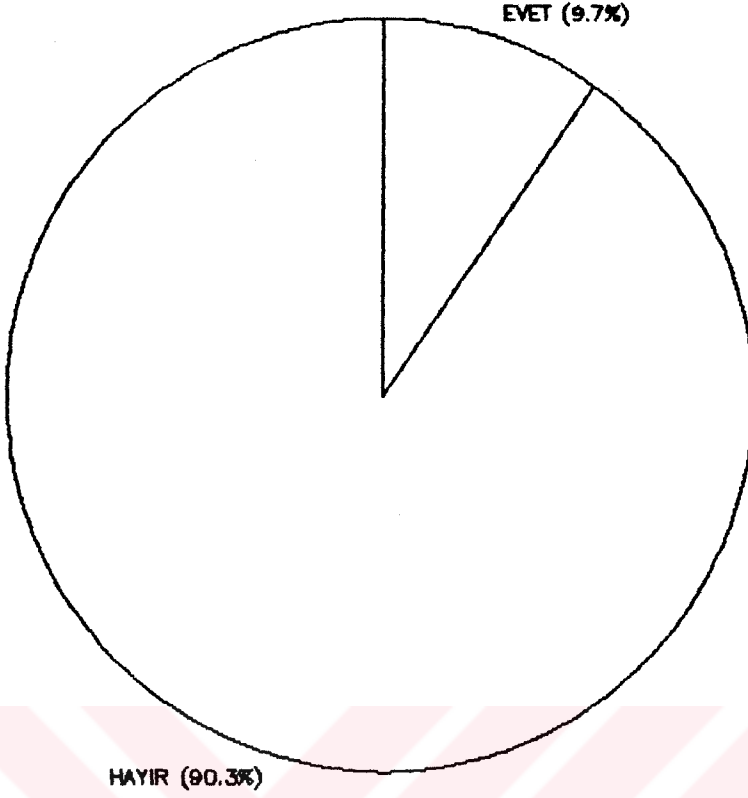
Şekil 4.3.8. Ekipmanın İçerdiği Yıkama Bölümü Üzerine Sorulan Sorulara Verilen Cevapların Grafikselsel İfadesi

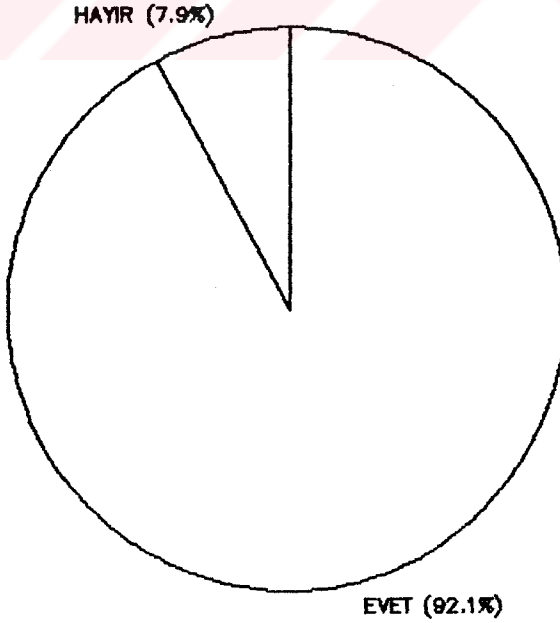
Şekil 4.3.9. "Büyük Yatağın Yüksekliği Sizce Yeterli mi?" Sorusuna Verilen Cevapların Grafikselsel İfadesi

Şekil 4.3.10. "Bebek Bakım Masasının Ne Renk Olmasını İsterdiniz?" Sorusuna Verilen Cevapların Grafikselsel İfadesi

Şekil 4.3.11. "Uygulama Sırasındaki Hareketlerinizde Zorlandınız mı?" Sorusuna Verilen Cevapları Grafikselsel İfadesi

Şekil 4.3.12. "Bu Bebek Bakım Masası Piyasada Olsa Satın Alıp Kullanmak İster miydiniz?" Sorusuna Verilen Cevapların Grafikselsel İfadesi

BÖLÜM 5, SONUÇ

Denek tarafından sözlü olarak ve aynı zamanda doldurdıkları anket formları aracılığı ile tavsiyeler dikkate alındığında varılan sonuçlar şunlardır:

. Yıkama bölümünün solda, alt değiştirme bölümünün sağda olması halinde annenin daha rahat hareket edeceği ortaya çıkmıştır. Yıkama bölümü dışarıda iken çocuğun küçük yatağa yatırılıp kaldırılmasında kişinin zorlandığı gözlemlenmiştir. Bunun için küçük yatak bölümünün ya kaldırılması ya da başka bir yerde yer alması gerekmektedir.

. Büyük bir çoğunluğun talebi üzerine, çocuğun düştüğü zaman sivri köşeye çarpmasından doğacak kazalara karşı köşelerin yumuşatılması gerektiği sonucuna gidilmiştir. Büyük yatağın alçak olması %52,6 oranında istenmiştir. Fakat yapılan mülakatlar yatağın yükselmesi en azından bir çekmece yukarıdan çıkması gerekliliğini göstermektedir.

. Olumsuz eleştiriler sadece ekipmanın çok büyük, monoton ve sabit olması, ıslanma riskinin olabileceği üzerindedir. Eldeki imkanlardan dolayı böyle bir prototip ortaya çıkmıştır. Ekipmanın daha estetik, daha renkli olması halinde bu önyargının ortadan kalkacağına inanılmaktadır.

. Görüşme yapılan herkes tasarımın çok işlevli olmasının getirdiği kolaylıkları sıkça belirtmişlerdir. Aynı zamanda annenin işini kolaylaştırdığı, az yerde çok işi birarada yapabilmesi, bebek bakım zevkini daha çok artıracakları konusunda fikir birliğine varılmıştır.

. Görüşülen kişilerin %92,1'i bu ürünü fiyatı makul olmak şartı ile tereddütsüz satın alacaklarını belirtmişlerdir.

. Amaçlanan hedeflere büyük oranda yaklaşıldığı, yukarıda belirtilen düzeltmeler sonucunda bu tasarımın bir seri üretim halinde geniş bir alıcı kitlesi bulabileceği sonucuna varılmıştır.

KAYNAKLAR

- (1) Anonim, Bebegim ve Ben. İstanbul : Gelişim Yayınları, 1984.
- (2) BOYSAN, B., Piyasa Konutlarında Kullanıcının, Özellikle Çocuğun İhtiyaçlarının Yerine Gelmesi. İstanbul:: MMLS Tez Çalışması, 1980.
- (3) YAVUZER, H., Çocuk Psikolojisi. İstanbul : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınevi, 1982.
- (4) ALPASLAN, S., KORUN G. Çocuk Gelişimi ve Sağlığı. İstanbul : Çınar Matbaacılık, 1988.
- (5) AKMAN, G., Çocuk Gelişimi. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi, 1983.
- (6) OKMAN, G., Çocuğunuz ve Siz. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi, 1983.
- (7) HOWARD, G., Developmental Psychology and Introduction. U.S.A: Little Brown Press, 1978.
- (8) The Child From Birth to 6 Years Old Better Understanding For Better Child Rearing. Paris : UNESCO, 1976.
- (9) YÖRÜKOĞLU, A., Çocuk ve Ruh Sağlığı. Ankara : Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1978.
- (10) ÖRNEK, V.S., Geleneksel Kültürümüzde Çocuk. Ankara : Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1979.
- (11) Anonim, Meydan Larousse. İstanbul : Meydan Yayınevi, 1974.
- (12) IŞIK, Z., Mobilya Sanat Tarihi. İstanbul : Milli Eğitim Basımevi, 1979.
- (13) DE BREMOND D'ARS, Y., L'apprenti Antiquaire. Paris : Hachette Imprimerie, 1964.
- (14) DE REYNİES, N., Les Meubles. Paris : Imprimerie Nationale, 1987.
- (15) POTTER, M.A., Interiors. London : Fifty Albemarle Street, 1968.
- (16) NEUFERT, E., Neufert. İstanbul : Güven Yayıncılık San ve Tic Aş, 1983.
- (17) ROHMERT, W., Arbeitswissenschaft I. Almanya : Technische Hochschule Darmstadt Lehrstuhl und Institut für Arbeitswissenschaft, 1984.
- (18) CORMICK, Mc., ERNEST, J., Human Factors Engineering. U.S.A. Mc Graw Hill. Inc, 1970.

- (19) GRANBSEAN, E., Wohnphysiologie. Zürich : Verlag für Architektur Artemis, 1973.
- (20) GRANDJEAN, E., Physiologische Gestaltung Der Büro Arbeit. Stuttgart : Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft MBH, 1969.
- (21) CRONEY, J., Anthopometrics for Designers. London : B.T. Batsford L.t.d., 1971.
- (22) BAYAZIT, N., İnsan Ölçülerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Çalışma. İ.T.Ü. Bergisi. Cilt 29, Sayı 2, 1971.

ÖZGEÇMİŞ:

1966'da Kırşehir'de doğdu. 1978'de Çapa İlkokulundan 1982'de Saint-Benoit Fransız Lisesi Ortaokul, 1985'te Kız Lisesi bölümünden mezun oldu. 1985'te girdiği İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünden 1989 yaz döneminde iyi derece ile mezun oldu. Büro ve şantiye stajlarını Kalyon Oteli (Cankurtaran) ilave inşaatında yaptı. 1990'da İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Endüstri Ürünleri Tasarımı programında yüksek lisans programına başladı.

İyi derecede Fransızca ve İngilizce biliyor.

Filiz BAYLAN